

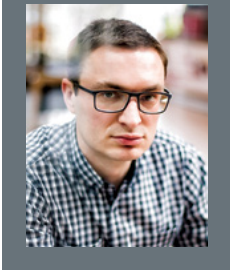
▶ ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ MÁ DALŠÍ PODPORU

str. 10

- ▶ ŘEKU BÍLINU CHTĚJÍ **VYSVOBODIT Z TRUBEK** str. 7
- ▶ **SOLÁRNÍ ENERGIE** NAPÁJÍ VÝROBNÍ ZÁVOD str. 8
- ▶ MASSIVE ATTACK POŘÁDALI **ZELENÝ KONCERT** str. 26

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

jestliže vás zajímá, co vám přinese nové číslo časopisu? Pokud ano, tak čtěte dál, pokud ne, tak čtěte dál taky, třeba vás překvapíme.

Školní rok už nějaký ten týden běží, děti vstávají do školy, inu, tak to na tomto světě chodí. My nabízíme text o trochu jiném vzdělávání. Ne že by rozrod Přemyslovců

či znalost obrozenecké literatury nebyly důležité, ale významnou roli ve výchově hraje i environmentální vzdělávání, což je složitější název pro budování vztahu k přírodě a životnímu prostředí. A co si budeme povídat, nedávné záplavy nám ukázaly, jak je člověk bezmocný, když si příroda dělá, co chce. Tak proč se jí nesnažit porozumět a nepokusit se žít v souladu s ní?

Předchozí přírodně-filozofické okénko můžeme uzavřít a podíváme se na něco techničtějšího. A tím bude elektřina. Nikdy jsem pořádně nepochopil, jak elektřina funguje: někam tečou elektrony a pak je z toho světlo nebo pečeně v troubě. Ano, je to zážrak. Mnoho lidí ale elektřině rozumí velmi dobře a pak z toho máme třeba fotovoltaické panely, které v onu magickou elektřinu mění sluneční svit. Solární energií se věnujeme na více místech, ale to není všechno. Představte si, že budou jezdit vlaky na baterky. Ne ty modely, ale ty velké, těžké železné věci, co uvezou stovky lidí. Alessandro Volta by měl radost. Zdá se, že bude ubývat i vlaků, které vozí uhlí. Mnohé průmyslové podniky přecházejí na jiné palivo, o tom také píšeme.

Pokud jste si oblíbili galerii projektů, kde stručně ukazujeme úspěšné projekty, vezte, že prošla menší proměnou. Dáváme v ní prostor i podařeným projektům z „novějších“ programů, jako jsou Modernizační fond a Operační program Spravedlivá transformace.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Na zlepšování životního prostředí půjde příští rok více než 45 miliard korun

Vláda ČR na konci září schválila rozpočet Státního fondu životního prostředí ČR na rok 2025, který obsahuje příjmy a výdaje ve výši 45,5 miliardy korun.

Nejvyšším očekávaným příjmem v roce 2025 budou příjmy od Evropské investiční banky na financování Modernizačního fondu, další významné příjmy jsou dány složkovými zákony, platbami za využívání přírodních zdrojů, znečišťování životního prostředí, splátkami poskytnutých půjček včetně úroků a příjmy z pokut za poškozování životního prostředí. Mezi největší předpokládané výdaje Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP ČR) patří především podpora projektů na energeticky úsporné bydlení financovaných z Modernizačního fondu, včetně programů Nová zelená úsporám a Nová zelená úsporám Light, a podpora v oblasti vodohospodářské infrastruktury.

SFŽP ČR zajišťuje zejména administraci Modernizačního fondu, Národního programu Životní prostředí a Národního plánu obnovy, vykonává činnosti zprostředkujícího subjektu v rámci Operačního programu Životní prostředí a Operačního programu Spravedlivá transformace. V oblasti úvěrů spravuje finanční nástroj u programu Oprav dům po babičce a poskytuje zvýhodněné půjčky pro spolufinancování finančně náročnějších projektů zejména v oblasti vodohospodářské infrastruktury.

„Rozpočet SFŽP ČR na rok 2025 pokračuje v progresivním růstu financování projektů na zlepšování životního prostředí, kdy objemy

poskytnuté podpory jsou v řádech desítek miliard ročně již od roku 2023. Velká část tohoto rozpočtu je zprostředkována z unijních fondů. Rád bych vyzdvihl finanční podporu na budování kanalizace, čištění odpadních vod nebo vodovodních řadů, což je pro obce finančně náročnou záležitostí. O podporu byl vloni tak vysoký zájem, že na 283 kladně vyhodnocených projektů nezbyly finanční prostředky. Prosadil jsem proto další dvě dotační výzvy za 10 miliard. Tyto projekty zlepšují dostupnost pitné vody a kvalitu čištění vod ve stovkách sídel. SFŽP ČR navíc 2 miliardami podporuje výhodné půjčky pro menší obce, pro které je financování takto nákladných projektů často nepřehledné,“ komentuje rozpočet Petr Hladík, ministr životního prostředí, a dodává: „Klíčovým nástrojem pro financování modernizace Česka je Modernizační fond, v jehož využívání jsme ve srovnání s ostatními státy jasným premiantem. Nadále chceme obyvatele podporovat v energeticky úsporném bydlení.“

Právě z Modernizačního fondu SFŽP ČR postupně čerpá prostředky, kterými financuje projekty v oblasti teplotnosti, modernizace průmyslu a budování nových obnovitelných zdrojů energie, energetických úspor ve veřejném a rezidenčním sektoru s důrazem na podporu nízkopříjmových a energetickou chudobou ohrožených domácností. Celková alokace výzev dobíhajících z roku 2023 a nově vyhlášených v roce 2024 činí více než 100 miliard korun. Pro rok 2025,

MEZI NEJVĚTŠÍ PŘEDPOKLÁDANÉ VÝDAJE SFŽP ČR patří především podpora projektů na energeticky úsporné bydlení financovaných z Modernizačního fondu, včetně programů Nová zelená úsporám a Nová zelená úsporám Light, a podpora v oblasti vodohospodářské infrastruktury.

kdy budou financovány zejména projekty z výzev z předchozích let, předpokládá rozpočet výdaje přibližně 33 miliard korun.

Z vybraných poplatků dle složkových zákonů je finančně kryt Národní program Životní prostředí. Pro období let 2024–2026 byl schválen jeho rámec s celkovou alokací 3,3 miliardy korun. Na projekty z vyhlášených výzev včetně výzev, u kterých je plánováno vyhlášení a financování v roce 2025, se předpokládají výdaje ve výši 1,2 miliardy korun. Předpokládá se, že v příštím roce dojde k výraznému čerpání prostředků nad schválený objem v rámci výzev na podporu projektů vodohospodářské infrastruktury. Celková alokace vyhlášených výzev je 10 miliard korun a čerpání v roce 2025 je predikováno ve výši 3 miliard korun. Proplácení administrativních žádostí do výše 7 miliard korun bude od roku 2026 kryto z výnosů novely zákona o emisních povolenkách, které od tohoto roku budou příjmem SFŽP ČR.

„Kromě výdajů 45,5 miliardy korun, které byly aktuálně schváleny, se SFŽP ČR podílí i na administraci EU zdrojů z pozice tzv. zprostředkujícího subjektu. Tyto odhadované výdaje na rok 2025 v objemu více než 18 miliard korun navýší objem prostředků do oblasti zlepšování životního prostředí, včetně pomoci regionům v transformaci, na téměř 63 miliard korun,“ doplňuje ministr Petr Valdman, ředitel SFŽP ČR. ●

Ústecký kraj chce pořídit bateriové vlaky

V rámci příprav nového smluvního období na zajištění železniční dopravy od dalšího desetiletí plánuje Ústecký kraj pořídit bateriově-elektrické jednotky.

Ty mají pomoci s dekarbonizací a s dosažením úspor v oblasti energetické náročnosti drážní dopravy.

Ústecký kraj se hodlá ucházet o dotaci z Modernizačního fondu na pořízení čtrnácti dvouvozových bateriově-elektrických jednotek (BEMU) s kapacitou 100–130 míst k sezení. Míra poskytnuté dotace může dosahovat až 85 % pořizovací ceny železničního kolejového vozidla. Využití těchto vozidel je plánováno na provozním souboru Středohorská železnice II, který zahrnuje linky vozíci cestující po celém kraji.

Nasazení vozidel se očekává s postupným náběhem ve dvou úrovních, a to s ohledem na ukončení stávajících smluvních závazků v prosinci 2031 nebo prosinci 2032.

„Záměr dalších nových vlaků se mi líbí pro jejich bezemisnost a energetické úspory. Pro kraj je to i výrazná finanční úspora při jejich provozu, když podstatnou část ceny za vozidlo může uhradit pomocí dotace. Projekt je zajímavý jak pro kraj kvůli úspoře nákladů, tak pro stát, který může díky bateriovým technologiím ušetřit při elektrizaci a nemusí elektrizovat 100 % délky linek,“ řekl k tomu radní Jan Růžička, pověřený řízením oblasti dopravy.

Předpokládaných čtrnáct vozidel bude zpočátku určeno pro pokrytí prvního provozního stupně, zahrnujícího zajištění dopravní obslužnosti na třech linkách od prosince

2031. V prosinci 2032 se k těmto vozidlům připojí dalších dvanáct shodných vozidel, pro které chce Ústecký kraj zajistit financování s využitím podpory případných budoucích dotačních programů. Celkový počet vozidel provozního souboru dosahuje dvacet šest jednotek BEMU, které budou provoz na uvedených linkách zajišťovat od prosince 2031 (potažmo od prosince 2032) po dobu následujících patnácti let, tedy do prosince 2046. Předpokládaný roční průběh vozidel v druhém – cílovém – stupni provozního souboru je cca 3 300 000 vkm/rok.

Výběrové řízení na dopravce tohoto provozního souboru je možné s ohledem na běh legislativních lhůt spojených s podáním předběžného oznámení záměru v Úředním věstníku Evropské unie zahájit v srpnu 2025.

Záměr Ústeckého kraje navazuje na Plán dopravní obslužnosti Ústeckého kraje 2022–2026, dále na koncepční materiály Ministerstva dopravy ČR týkající se podpory rozvoje elektrické tržnice v České republice a v neposlední řadě na možné dotační tituly podporující obnovu ŽKV za účelem dekarbonizace a dosažení úspor v oblasti energetické náročnosti drážní dopravy. ●

Pravidla pro neproduktivní plochy výrazně podpoří krajinné prvky na zemědělské půdě

Pro splnění podmínky neproduktivních ploch na pěti procentech zemědělské půdy v rámci ekoplantby budou mít zemědělci k dispozici kombinaci několika nástrojů tak, aby mohli podmínky namodelovat pro specifické podmínky v různých oblastech.

Využit budou moci například úhory, nektarodárné biopásy nebo dusík vázající plodiny. Započítat ale budou moci také krajinné prvky. Jejich vznik nově finančně podpoří i Ministerstvo životního prostředí.

„Jsem rád, že jsme s kolegy z Ministerstva životního prostředí našli shodu, která poskytuje zemědělcům určitou pružnost při výběru opatření, ale současně bude výrazným ekologickým přínosem pro naši krajinu a její biodiverzitu. Zemědělci si hospodaření namodelují z různých opatření tak, aby splnili podmínku vyčlenění části ploch jako neproduktivních,“ řekl ministr zemědělství Marek Výborný.

Zemědělci budou muset splnit podmínku neproduktivních ploch na výměře alespoň 5 % bez omezení jejich struktury, respektive s maximálním podílem 60 % pro meziplodi-

ny. Pro jednotlivé nástroje ale budou určeny různé přepočítací koeficienty, např. pro meziplodiny 0,3 nebo pro dusík vázající plodiny 0,5. Koeficienty všech možností budou součástí nařízení vlády k přímým platbám a návazné metodiky pro zemědělce.

Důležité je, že bude možné započítat i stávající či nově budované krajinné prvky, tedy meze, terasy, travnaté údolnice, skupiny dřevin, stromořadí, solitérní dřeviny, příkopy, mokřady a skalky.

„Krajinné prvky jsou v přírodě velmi důležité, a to nejen pro zvýšení biodiverzity, ale i pro kvalitní a úrodnou půdu. Budování nových krajinných prvků včetně následné péče podpoříme z dotačních titulů MŽP, ve kterých máme připraveno 500 milionů korun. Nyní připravujeme konkrétní výzvy z Operačního programu Životní prostředí a Národního programu Životní prostředí. Žádosti o finanční podporu začneme přijímat pravděpodobně na přelomu listopadu a prosince,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík. Ministerstvo zemědělství zároveň v příštím roce spustí i novou ekoplantbu na údržbu krajinných prvků. ●

► Environmentální vzdělávání dětí i veřejnosti získává další podporu

Ministerstvo životního prostředí připravilo novou výzvu zaměřenou na rozvoj znalostí a dovedností pro žáky, studenty nebo učitele, ale i mimoškolní veřejnost.

Výzva je určena na environmentální vzdělávací programy, kurzy či školení a aktivity související s ochranou přírody i klimatu a celkově na podporu ekologické osvěty. Na to je v Národním programu Životní prostředí připraveno 70 milionů korun.

„Vést děti a mládež k ekologickému vnímání a cítění, učit je chápat význam klimatických změn a proč je důležité chránit přírodu, je dnes jedním z našich nejdůležitějších úkolů. Dlouhodobě proto podporujeme nejen centra ekologické výchovy a řadu ekovýchovných programů a projektů a jsme rádi, že je po nich velká poptávka,“ řekl ministr životního prostředí Petr Hladík a doplnil: „Proto jsme také otevřeli novou výzvu, kde si mohou nejen ekocentra sáhnout na mnohem více financí než v předchozích výzvách – celkem na 70 milionů, což je téměř dvojnásobek. Tato výzva se zaměřuje na dlouhodobější programy, osvětu a aktivity jak pro žáky od základních škol až po vysokoškoláky, tak pro mimoškolní veřejnost. To znamená, že finance mohou být použity kupříkladu na konání ekologických festivalů, olympiád nebo třeba motivačních akcí, které veřejnost přímo zapojují do ochrany přírody.“

Současná výzva pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu je určena například pro pracovníky návštěvnických center, centra ekologické výchovy, odborné instituce ochrany přírody, muzea, univerzity, pracovníky veřejné správy v oblasti životního prostředí a další veřejnost. Žádosti mohou být podány elektronicky v období do 31. října 2024 s podmínkou, že podpůrné projekty musí být realizovány nejpozději do 31. prosince 2028.

„Podpora bude až ve výši 70 % z celkových způsobilých výdajů. Minimálně si žadatelé, například ekocentra, mohou sáhnout na 500 tisíc, maximálně na 4 miliony korun,“ upřesnil ministr Petr Hladík.

Finance jsou rozděleny do tří kategorií. Celkem 40 milionů korun je určeno na dlouhodobé environmentální vzdělávání a výchovu jak pro studenty na základních, středních a vysokých školách, tak pro širokou veřejnost. Dále 15 milionů korun je určeno na interpretaci přírodního dědictví, zejména na tvorbu funkčních informačních nástrojů v oblasti ochrany přírody v rámci zvláště chráněných území, území Natura 2000, biosférických rezervací UNESCO a národních geoparků. Poslední část, 15 milionů korun, půjde na motivační akce, soutěže a festivaly, konkrétně se jedná o soutěže v environmentální problematice určené žákům

Foto: archiv SFŽP ČR

Současná výzva pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu je určena například pro pracovníky návštěvnických center, centra ekologické výchovy, odborné instituce ochrany přírody, muzea, univerzity, pracovníky veřejné správy v oblasti životního prostředí a další veřejnost.

a studentům všech stupňů školního vzdělávání, motivační akce zaměřené na účast veřejnosti na ochraně životního prostředí a o festivaly s environmentální tematikou.

„Nenahodou dotace žadatelům pokryje téměř dvě třetiny z celkových způsobilých výdajů, ale navíc jim poskytneme 30 % zálohově formou jednorázové platby. Po doložení skutečných výdajů provedeme vyúčtování a vyplatíme zbytek dotace,“ upřesňuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman a dodává, že díky této změně žadatelům odpadnou starosti se sháněním prostředků na počáteční náklady spojené s rozjezdem projektů.

„Jsme vděční za každou podporu, která cílí na podporu environmentální výchovy. Stejně jako v předchozí výzvě Pilíře EVVO, ze které realizujeme projekt Obce pro budoucnost a pořádáme vzdělávací kurzy o klimatické změně pro starosty, úředníky nebo členy místních akčních skupin, plánujeme i v nové výzvě požádat o podporu projektu společně s Ekocentrem Paleta, se kterým dlouhodobě spolupracujeme na rozvoji EVVO v Pardubickém kraji,“ řekla ředitelka ekocentra Stolístek Radka Báčová. Dodala, že samostatně letos realizují např. projekt „Zahrada všemi smysly“ v celkové výši 420 tisíc korun, na který získali dotaci 292 tisíc korun z MŽP, konkrétně z Programu

na podporu nestátních neziskových organizací. „Zahrada všemi smysly podporuje přírodní vztah dětí k přírodě prostřednictvím pěti inovativních venkovních výukových programů zaměřených na vnímání přírody jednotlivými smysly, například tvorbu zázemí pro alpacky, kde u smyslu hmat využíváme lamaterapii včetně zpracování vlny,“ doplnila Báčová.

„Vést děti a žáky od malička k tomu, že je potřeba se o přírodu starat a chránit ji, budovat u nich ekologické cítění a pochopení, proč je důležité se k přírodě chovat šetrně, vnímám jako zásadní pro budoucnost naší planety. Jsem proto rád, že i v Pardubickém kraji máme řadu míst a projektů, jako je třeba v regionu rozšířený program Ekoškola, které mohou školy využívat, a že pro to mají i velkou podporu ministerstva,“ komentoval poslanec a člen výboru pro životní prostředí David Šimek, který je zároveň starostou Svitav.

Aktuální třetí výzva je vyhlášena jako jednokolová soutěž. Kritéria žádostí budou posuzovat jmenovaní členové expertní komise z řad MŽP a Státního fondu životního prostředí ČR na základě bodového hodnocení. Hodnocení bude zkoumat například přínos projektu a jeho dopad, dále rozpočet a efektivitu nákladů, udržitelnost projektu, kvalitu zpracování žádosti a reference. ●

► Národní program Životní prostředí podpoří filmy o životním prostředí

Ministerstvo životního prostředí připravilo novou výzvu zaměřenou na zvyšování informovanosti obyvatel o jednotlivých problematikách z oblasti životního prostředí prostřednictvím autorské audiovizuální tvorby.

Výzva je určena na podporu audiovizuálních děl, která zvýší informovanost o problematice sucha, obnovy přírody, obnovitelných zdrojů, odpadového hospodářství, udržitelného rozvoje, ochrany klimatu, chráněných území a prevence a snižování znečištění ovzduší, vody, půdy a světelného znečištění. Na to je v Národním programu Životní prostředí připraveno 15 milionů korun.

„Podporujeme veškerou osvětu v oblasti problematiky životního prostředí tak, aby se zlepšila informovanost co nejnižších vrstev obyvatelstva. Audiovizuální tvorbu považují pro tuto sféru za velmi přínosnou, protože k filmům má blízko většina z nás. Problematika sucha, obnovy přírody, obnovitelných zdrojů, odpadového hospodářství, udržitelného rozvoje, ochrany klimatu, chráněných území a snižování znečištění se tak prostřednictvím filmu, ať již hraného, dokumentu, seriálu, anebo filmu animovaného, dostane do povědomí lidí nenásilnou formou a každý si informace lépe zapamatuje,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a dodává: „I proto nad přihlášenými audiovizuálními díly rád osobně přebírám záštitu. Chci, aby tvůrci věděli, že nás jejich práce zajímá a že si jí opravdu ceníme. V Ná-

rodním programu Životní prostředí jsme na podporu filmů připravili 15 milionů korun.“

Výzva na zvyšování informovanosti obyvatel o jednotlivých problematikách z oblasti životního prostředí prostřednictvím autorské audiovizuální tvorby je určena pro všechny soukromé, veřejné, komerční i nekomerční subjekty a organizace, které splní předepsané podmínky programu a výzvy. Žádosti mohou být podány elektronicky v období od 16. září do 15. října 2024 nebo do vyčerpání alokace s podmínkou, že podpůrné projekty musí být dokončeny a veřejně uvedeny nejpozději do 31. prosince 2027.

Maximální míra podpory na jeden projekt činí 60 % z celkových výdajů projektu. Minimálně mohou žadatelé získat 700 tis. korun na jeden projekt, s dotacním bonusem 2,3 mil. korun pak mohou dosáhnout na podporu až na 3 mil. korun.

Žadatel může v rámci výzvy předložit maximálně jednu projektovou žádost na jedno audiovizuální dílo, které nesmí být v době podání žádosti dokončeno a musí mít minimální stopáž 20 minut. Má také povinnost doložit svoji kvalifikaci/zkušenost s tvorbou audiovizuálního díla a prokázat, že vyrobil alespoň dvě audiovizuální díla, která jsou dohledatelná v databázi ČFTA, CSFD, IMDB nebo NFA, u kterých byl žadatel producentem, koproducentem nebo výrobcem a která byla uvedena do distribuce. Distribucí se rozumí uvedení v kině, TV, online či na významném domácím nebo zahraničním festivalu v posledních deseti letech. Zmíněným předloženým audiovizuálním dílem se rozumí hraný film, dokumentární nebo ani-

Foto: Shutterstock/gnepphoto

Audiovizuální tvorbu považují pro tuto sféru za velmi přínosnou, protože k filmům má blízko většina z nás.

movaný film nebo seriál. Filmy se mohou věnovat jak aktuálním tématům v daných oblastech, tak mapování dlouhodobého výzkumu nebo zachycení historického vývoje daných problematik.

Příjemci podpory jsou povinni informovat veřejnost o tom, že projekt je realizován pod záštitou ministra životního prostředí a je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR. Všechny nástroje k naplnění publicity proto musí být označeny povinným sdělením „Pořad je realizován pod záštitou ministra životního prostředí Petra Hladíka a spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky“ a viditelnými logy MŽP a SFŽP ČR. ●

► Samosprávy získají 20 milionů korun na zlepšení ovzduší

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se Státním fondem životního prostředí ČR finančně podpoří samosprávy s rozšířenou působností, aby se mohly více věnovat zlepšení kvality ovzduší ve svém regionu.

Na posílení personálních kapacit, které urychlí realizaci akčních plánů pro čistištní ovzduší, pošle 20 milionů korun. „Čisté a zdravé ovzduší je jedním z hlavních úkolů Ministerstva životního prostředí, proto podporujeme výměnu špinavých kotlů a omezujeme také ohňostroje. Jedním ze základních opatření je realizace tzv. akčních plánů pro čistištní ovzduší, tedy aktivit, které reálně pomáhají zlepšit kvalitu ovzduší v konkrétním regionu. Řada obcí už akční plán má a plní ho, takže jim přispějeme na to, aby v tom pokračovaly a práci urychlily. Samozřejmě se do výzvy mohou přihlásit i noví zájemci z více než dvou stovek obecních a krajských samospráv, to jenom vítáme,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Již dříve ministerstvo podpořilo celou řadu opatření z protismogového balíčku. Vedle zpracování akčních plánů přispělo například na zpracování podkladů pro zavedení nízkoemisních zón a zpracování regulačních řádů dopravy a řadu let spolufinancuje opatření ke snižování zápachu či emisí těžkých kovů. Na tyto aktivity navazuje aktuální výzvu číslo 10/2024 vyhlášenou v Národním programu Životní prostředí. Cílem podpory je urychlit realizaci závazných a podpůrných opatření vyplývajících z programů zlepšování kvality ovzduší.

O peníze si mohou požádat kraje, obce s rozšířenou působností, hlavní město Praha a jeho městské části s postavením obce s rozšířenou působností. Na zajištění jednoho pracovníka na plný úvazek přispěje resort 30 tisíci korunami měsíčně.

„Tato výše podpory za jeden měsíc je fixní a po dobu trvání projektu neměnná, tedy jinak nepodléhá nárůstu ani poklesu nominální mzdy,“ konstatuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman a dodává: „Ve snaze snížit administrativní zátěž jsme zároveň navíc přistoupili ke zjednodušení a zredukovali dokladování podpory v jednotlivých fázích administrace.“

Pracovník hrazený resortem životního prostředí se bude podílet na zpracování akčního plánu, bude koordinovat činnost jednotlivých útvarů úřadu a po schválení plánu se bude aktivně podílet na plnění aktivit plánu.

Žádosti je možné podávat do 28. února 2025. Celkem je ve výzvě připraveno 20 milionů korun. ●

► Moravskoslezský kraj úspěšně čerpá finance na obnovu regionu po uhelné těžbě

Téměř 200 projektů včetně osmi strategických za bezmála 11 miliard korun. To jsou finance, které již zamířily do Moravskoslezského kraje skrze Operační program Spravedlivá transformace.

Foto: Shutterstock/Gorodenkoff

využít finance na profesní vzdělávání svých pracovníků a rekvalifikace na nové technologie, města a obce mohou pro své obyvatele budovat tzv. řemeslné inkubátory, ve kterých bude možnost využívat prostory a zázemí dílen pro tradiční řemesla, umění a design, technologie a gastronomie pro širokou veřejnost.

Finance na vzdělávání žáků

Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Operačního programu Spravedlivá transformace připravilo také nové výzvy pro uhelné regiony. Pro Moravskoslezský kraj je ve výzvě k dispozici z evropských zdrojů dohromady 25 milionů korun a žádosti mohou od 10. října 2024 posílat jak například základní školy, tak nestátní neziskové organizace z regionu.

„Část výzvy je připravena pro základní školy, které mohou na jeden projekt získat až 350 tisíc korun, a podpoří mimoškolní vícedenní pobytové programy pro žáky. Ty se zaměří na vzdělávání v oblasti změny klimatu v souvislostech nebo transformaci regionu a jeho specifické dědictví a péči o něj,“ vyjmenovává ministr Hladík s tím, že výzva má dvě části. „Čerpat peníze mohou také nestátní neziskové organizace na tvorbu vzdělávacích a osvětových programů o klimatu a souvisejících tématech, například environmentálních, kulturních nebo sociálních a také o proměně regionu. Tyto aktivity budou pro širokou veřejnost, děti i dospělé a na jeden projekt je možné získat až milion korun z evropských zdrojů,“ doplňuje ministr Hladík.●

mace i tematické výzvy v oblasti vzdělávání, podnikání nebo obnově území po těžbě uhlí. Celkem bylo pro uhelné regiony vyhlášeno přes 60 výzev, nyní je v Moravskoslezském kraji schváleno 192 projektů. „O tematické výzvy byl v některých případech enormní zájem, peníze se vyčerpaly dříve, než se výzvy ukončily. Největší zájem byl o podporu na výstavbu odborných učeben ve školách – například Střední škola technická a zemědělská v Novém Jičíně si mohla pořídit robotickou laboratoř pro polytechnické vzdělávání za 2,7 milionu korun. A velký zájem byl i o projekty na konektivitu škol, to znamená z kvalitnějšího připojení k internetu i nákup počítačů a tabletů do výuky. V Moravskoslezském kraji tak bude podpořeno celkem 55 projektů na odborné učebny a 47 projektů na konektivitu za více než 400 milionů korun. Je pravděpodobné, že budou výzvy vyhlášeny znovu,“ uvádí ministr Hladík.

Do tematických výzev patří široká škála oblastí, které lze z programu Spravedlivá transformace podpořit. Kromě investic do obnovy území je podpora směřována také k ohroženým osobám. Firmy mohou

Ten pomáhá s proměnou uhelných regionů. Prostředky jdou na rekvalifikaci pracovníků, transformaci stávajících podniků směrem k nízkouhlíkovému provozu nebo do zakládání nových firem, na podporu inovací, digitalizace i cirkulace. Ale také na regeneraci míst po těžbě, rozvoj kultury a vzdělávání. Ministerstvo životního prostředí teď například v regionu vypsalu novou výzvu na vzdělávací aktivity nejen pro žáky v oblasti klimatických změn, ale i pro rozvoj vzdělávací infrastruktury.

„Je potřeba transformovat zdejší průmysl, aby byl i do budoucna konkurenceschopný, zároveň chceme podpořit lidi v regionu nejen pracovními nabídkami, ale i investicemi do školství a podnikání. Také je nutné pomoci krajině, která se vypořádává s následky po těžbě uhlí. Moravskoslezský kraj je v realizaci strategických projektů i tematických výzev velmi úspěšný. Rozhodnutí o poskytnutí dotace už získalo osm strategických projektů za více než 7,5 miliardy korun, schválení projektu MUSEum+ v Ostravě, který uchovává industriální dědictví, se očekává každým dnem a třinecká CirkArena, která bude moderním výzkumným centrem, je již těsně před stvrzujícím podpisem. Jsem rád, že z celkových téměř 19 miliard korun, které jsou pro Moravskoslezský kraj v Operačním programu vyčleněny, bylo už 10,7 miliardy schváleno. Toho, že se projekty v uhelných regionech daří takto rozjíždět, si pravidelně všimá i Evropská komise, která v tomto Česku republiku chválí,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Zájem o odborné učebny i konektivitu škol

Vedle strategických projektů podporuje Operační program Spravedlivá transfor-

Je potřeba transformovat zdejší průmysl, aby byl i do budoucna konkurenceschopný, zároveň chceme podpořit lidi v regionu nejen pracovními nabídkami, ale i investicemi do školství a podnikání. Také je nutné pomoci krajině, která se vypořádává s následky po těžbě uhlí.

► Třinecké železářny zahájily první projekt dekarbonizace

Slavnostním poklepáním na základní kámen odstartovala na začátku září stavba **Železnorudné briketační linky v Třineckých železárnách**. Jde o první projekt transformace hutí, která zásadním způsobem sníží emise oxidu uhličitého, jak požaduje evropská legislativa.

Foto: Třinecké železářny

Náklady na stavbu linky dosáhnou téměř miliardy korun, dotační podpora z Modernizačního fondu přesahuje 50 procent. Technologie briketace za studena je v Evropě ojedinělá a v hutním průmyslu se v takovém rozsahu nikde nevyskytuje, podobný princip využívají například v keramickém průmyslu nebo ve stavebnictví. Zařízení do Třince dodá výrobce z USA.

Nová bezemisní briketační linka bude mít výrobní kapacitu až 80 tun briket za hodinu. Nahradí ocelářský aglomerát, jehož výroba probíhá za vysokých teplot a kvůli výskok měrné spotřebě fosilního paliva produkuje významný objem CO₂. Linka poskytne práci dvanácti novým pra-

covníkům. Do provozu ji huť hodlá uvést v polovině roku 2027.

„Díky briketační lince, která materiál potřebný pro výrobu oceli spojuje za studena, dojde k výraznému snížení emisí CO₂, a to až o 70 000 tun ročně. To je úspora, která odpovídá ročnímu provozu 19 000 osobních aut, třeba Octavia,“ vysvětluje hlavní přínosy generální ředitel hutě Roman Heide. Firma také sníží spotřebu koksu a koksárenského prachu, který se na aglomeracích spéká spolu s vápencem a rudou.

„Nová technologie pracuje na principu spojení prachových rud vlivem tlaku a pojiva. Jádrem technologie je vysokotlaký lis, kde je materiál působením velmi vysokého tlaku a podtlaku lisován. Tomu před-

chází linka přípravy materiálu, kde se materiál namísí a navlhčí a přidá se pojivo. Brikety je možné použít po vyzrání zhruba po 48 hodinách,“ upřesňuje investiční ředitel Daniel Heczeko.

Jde o jeden z řady projektů transformace výroby Třineckých železáren, jejichž cílem je snížení emisí skleníkových plynů v souvislosti s požadavky Green Deal, evropské Zelené dohody. Třinecké železářny kvůli požadavkům Evropské unie změní stávající způsob výroby oceli, odstaví jednu vysokou pec a aglomeraci. Nahradí je nová, elektrická obouková pec, která bude vyrábět ze šrotu více než jeden milion tun oceli ročně. Celkové náklady na dekarbonizaci přesáhnou miliardu eur.●

► Bílinu chtějí vysvobodit z trubek

U Vysoké Pece na Chomutovsku plánuje Povodí Ohře odstranit stávající konstrukce přeložky řeky Bíliny a vrátit vodní tok do přírodě blízkého otevřeného koryta v úseku dlouhém 4,7 km.

Foto: Povodí Ohře

Ke stavbě, která je nyní v přípravě, získala vodoohospodářství pravomocné stavební povolení a v listopadu plánují zahájit výběrové řízení na zhotovitele.

Přeložka vodního toku Bílina po Ervěnickém koridoru byla vybudována v osmdesátých letech dvacátého století v rámci důlní činnosti. Potrubí prochází pravidelnou technicko-bezpečnostní kontrolou, která ukázala, že konstrukce je na konci své životnosti. „Stavbu provedeme také kvůli navracení toku do přírodě blízkého stavu v podobě nového zemního meandrovitého koryta s tůňkami, prodlouží se trasa toku, sníží se sklon dna a budou navržena opatření pro zajištění migrační průstupu pro vodní ži-

vočichy,“ uvedla mluvčí Povodí Ohře Dana Zikešová.

Nyní vede v tomto úseku Bílina v trubkách, což samozřejmě znamená, že tam mnoho živočichů nežije. Navíc tok prochází zcela novými územími, původně tekla úplně jinudy. Nové koryto tak vznikne na výsypce.

V červnu technici provedli zkoušku těsnosti nouzového koryta a na základě výsledků vyberou nejvhodnější variantu pro dočasný převod vody v průběhu realizace stavby. Před jejím zahájením zajistí další monitorovací vrty pro sledování stability silničního tělesa a celé výsypky. Průběžně již dochází k odstraňování provozní

panelové cesty mezi potrubím. Betonové panely z této cesty budou využity v rámci jiných akcí.

Nyní jsou pracovníci podniku v počátcích geotechnického a hydrologického monitoringu, na kterých plánují spolupracovat se zástupci vysokých škol, např. ČZU a ČVUT, s nimiž budou sledovat vývoj této lokality. Stavební práce na revitalizaci Bíliny v zatrubněné části plánuje Povodí Ohře zahájit v první polovině roku 2025 a dokončit do konce roku 2027. Předpokládaná cena výrazně přesahuje 100 milionů korun, Povodí chce čerpat peníze z Operačního programu Spravedlivá transformace.●

► V Hodkovicích nad Mohelkou v Libereckém kraji v průmyslové hale vyrábějí komponenty do aut. Využívají k tomu energii ze střešní fotovoltaiky (FVE).

SOLÁRNÍ ENERGIE NAPÁJÍ VÝROBNÍ ZÁVOD V HODKOVICÍCH

Foto: archiv SFŽP ČR

Energie ze slunce tak šetří životní prostředí i peníze. „S realizací střešní FVE jsme počítali již při původní výstavbě výrobního a skladovacího areálu v Hodkovicích nad Mohelkou v roce 2012, kdy byla konstrukce haly i střešního pláště dimenzována a připravována na budoucí realizaci střešní FVE. Na střeše haly nebyly záměrně osazeny světlíky, aby FVE nebyla omezena požárněbezpečnostními požadavky,“ uvádí Tomáš Ouvín, zástupce příjemce dotace, společnosti Průmyslové a obchodní zóny, s. r. o.

„Hlavním důvodem pořízení v roce 2022 byla možnost částečného zajištění dodávek elektrické energie pro provoz haly z vlastního ekologického zdroje s rozumnou ekonomickou návratností díky poskytnuté dotaci, kdy zdroj pro výrobu elektrické energie je umístěn přímo na budově a nezabírá zemědělskou půdu. Máme zájem být vnímáni jako firma, která realizuje smysluplné projekty s pozitivním dopadem na životní prostředí,“ dodává Tomáš Ouvín.

Energii spotřebovává nájemce haly, společnost Tenneco CA Czech Republic,

O OBCI

Hodkovice nad Mohelkou (do roku 1949 jen Hodkovice, německy Liebenau) jsou město na severu Čech ležící v okrese Liberec. Jsou druhým největším městem Podještědí a mají přibližně tři tisíce obyvatel. Město na okraji Jičínské pahorkatiny je obklopeno horami Ještědsko-kozákovského hřbetu a protéká jím říčka Mohelka. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. V latinských textech bylo uváděno jako Hodcouicz či Libenow, v německých Liebenau. Město má bohatou historii, stálo na středověkých obchodních cestách a zemské stezce. Projížděl jím obchodníci, z obchodního ruchu mělo město nemalý užitek. V dobách válečných, kdy po této stezce procházela vojska spojenců i nepřátel, utrpělo město značné škody.

kteřá vyrábí díly pro automobilový průmysl. „Vyrobená elektrická energie je z 60–70% spotřebována v místě její výroby nájemcem areálu. Další vyrobená energie je dodávána do distribuční soustavy. V rámci aktuálně schváleného zákona o sdílené elektřině počítáme v příštím roce s dodávkami do dalšího závodu koncernu Tenneco vzdáleného jeden kilometr,“ vypočítává Tomáš Ouvín.

Podle něho projekt splňuje ekonomická i ekologická očekávání, která od něho majitel průmyslové haly měl. Fotovoltaika je v provozu dva roky, objemy vyrobené elektrické energie odpovídají odborně zpracovaným předpokladům při projektové přípravě.

„Roční objem vlastní vyrobené elektrické energie činí přes 1 GWh ročně a úspora elektrické energie dodávané původně pro zajištění provozu výrobního areálu z distribuční soustavy činí přes 600 MWh ročně,“ vyjadřuje v číslech přínos fotovoltaiky Tomáš Ouvín. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

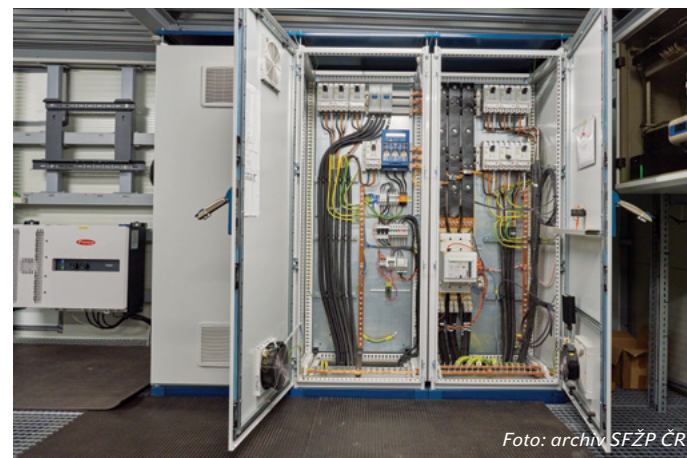

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Tetřívka v Krušných horách budou chránit Češi i Sasové

Krušné hory hostí jednu z nejvýznamnějších populací tetřívka obecného na území Česka. Na její prosperitě je mimo jiné závislý výskyt tohoto druhu na saské straně Krušných hor.

I přes ochranu tetřívka obecného prostřednictvím vymezených ptačích oblastí na české i saské straně Krušných hor prodělává krušnohorská populace v posledních letech pokles početnosti.

V srpnu 2024 proto přistoupili ministři životního prostředí Petr Hladík, ministr zemědělství Marek Výborný a saský státní ministr pro energii, ochranu klimatu, životní prostředí a zemědělství Wolfram Günther k uzavření společného memoranda o záměru přeshraniční spolupráce v oblasti ochrany tetřívka obecného, kterým deklarovali potřebu posílení aktivní koordinované spolupráce na ochraně tohoto druhu na území Krušných hor. K prohlášení se dále připojily Lesy ČR a Státní lesy Svobodného státu Sasko jako klíčoví partneři pro zajišťování ochrany tetřívka obecného na státních pozemcích v lesích.

„Uzavření memoranda je významným krokem k zintenzivnění přijímání koordinovaných opatření ve prospěch tetřívka obecného na území Krušných hor, zejména v oblasti péče o biotopy tohoto opeřence. Tetřívka obvykle vyhledává krajinu s rašeliništi, navazují-

cími rozvolněnými lesy i otevřenými plochami horských luk. Protože vhodná stanoviště rašelinišť byla v minulosti často narušena a rozvolněné porosty postupně zarůstají, přicházejí tyto ptáci o potřebné prostředí k životu. Neprospívají jim ani vysoké stavy lišky obecné, prasete divokého a dalších predátorů, kteří významně negativně ovlivňují hnízdní úspěšnost a přežívání ptáků,“ konstatuje ministr Petr Hladík.

Memorandum si klade za cíl omezení působení jednotlivých faktorů ohrožujících tetřívka, což je základní předpoklad zastavení úbytku jeho početnosti. Mezi nejvýznamnější a nejpotřebnější opatření patří obnova rašelinišť a vhodné struktury navazujících lesů. Taková opatření budou přínosem i z hlediska zadržování vody v krajině, potřebné revitalizace lesů v Krušných horách a z mnoha dalších hledisek.

„V minulém století u nás došlo ke katastrofálnímu zmenšení plochy obývané tetřívkem a jeho rozšíření se zredukovalo na několik málo horských oblastí hlavně v českém pohraničí. Tetřívci paradoxně našli nejlepší podmínky v imisemi poškozených a následně lesníky obnovovaných lesních porostech především v Krušných a Jizerských horách, a v současnosti je tedy nezbytné

spolu s revitalizací lesů věnovat zvýšenou pozornost také zachování a podpoře těchto posledních populací tetřívka,“ doplňuje ministr Marek Výborný.

Pro praktické naplňování prohlášení byla zřízena pracovní skupina složená ze zástupců výše uvedených subjektů a dalších expertů na ochranu tetřívka obecného. Tito odborníci se budou pravidelně scházet za účelem společného plánování opatření na ochranu tetřívka obecného a zajišťování monitoringu jeho druhu na zmíněném území.

Značnou část Krušných hor spravují Lesy ČR. V posledních letech intenzivně spolupracují se saskými státními lesníky. „Společně se věnujeme i ochraně tetřívka a přeshraniční výměna zkušeností je vždy inspirativní. Důležitá jsou ale opatření, která tetřívkově zlepší životní podmínky. Na naší straně hranice jsme tedy vytyčili tři oblasti s několika desítkami hektarů, v nichž chceme revitalizovat rašeliniště, rozvolňovat porosty a vysazovat dřeviny, jako je jeřáb ptačí nebo bříza pyřilá. Je tam ale také třeba snížit tlak predátorů, například černé zvěře, lišek či kun. Jako perspektivní se proto jeví chov v oboře Fláje, ve které nyní hospodaříme ve vlastní režii. Vycházíme také z doporučení Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti. A důležité je i usměrnění pohybu turistů, takže v místech, kde tetřívka toka nebo vyvádí mladé, navrhujeme přeznačení turistických tras,“ uvádí generální ředitel Lesů České republiky Dalibor Šafařík. ●

V Chýni u Prahy vzniká škola nabitá zelenými technologiemi

Nová svazková základní škola VIDA vyrůstá v Chýni u Prahy. Může do ní chodit přes osm set žáků.

Stavba roste na místě bývalé pískovny, s čímž se musela dodavatelská firma vypořádat. Základy stojí kompletně na pilotech. Vypořádání s podložím stálo staveři velké úsilí, přesto věří, že se jim podaří před stavbou uzavřít obálku budovy. Z monolitické konstrukce budovy jsou dosud hotová dvě ze tří pater.

„I přes drobné zpoždění věříme, že škola včas dokončíme pro budoucí školní rok 2025/2026 a 1. září do ní přijdou první žáci,“ uvedla Anna Chvojková, starostka Chýně a předsedkyně svazku Chýně-Hostivice, který je investorem stavby.

Projekt VIDA vynikne zelenými technologiemi a neobvykle rozsáhlým sportovištěm. Školní budovu bude ve studených obdobích vytápět a v horkých chladit každá osmi tepelných čerpadel se zemním kolektorem zabudovaným pod fotbalovým hřištěm. Z dalších prvků udržitelného rozvoje lze uvést střešní fotovoltaiku,

podlahové vytápění, masivní zateplení fasády s tloušťkou izolace až 36 cm, exteriérové žaluzie a také soustavu robustních akumulčních nádrží, z nichž bude možné využít dešťovou vodu v sociálním zázemí budovy. Sportovní areál bude zahrnovat fotbalové hřiště s atletickou dráhou, tenisovými kurty a multifunkčním hřištěm. Ojedinelý je krytý atletický tunel, který patří k hlavní budově.

Rozsáhlá třípatrová budova o rozloze 7 481 m² je kvůli nezbytnému dorovnání svažitého terénu obehnána opěrnými betonovými stěnami. Z architektonického hlediska zaujme nejen keramickým fasádním obkladem a velkorysími prosklenými plochami, ale také zelenou střechou s odpočinkovými zónami.

Výstavba školy VIDA v Chýni u Prahy začala v říjnu 2023 a měla by být dokončena před začátkem školního roku 2025/2026. Investorem projektu je svazek obcí Chýně-Hostivice. Náklady se přepočítávají ve výši téměř jedné miliardy korun, část z nich uhradí dotace z Modernizačního fondu. Škola vzniká podle architektonického návrhu společnosti „ov architekti“. ●

Neziskové organizace získají bezúročnou půjčku na ochranu přírody a krajiny

Státní fond životního prostředí ČR poskytne formou bezúročných půjček až 103 milionů korun obecně prospěšným společnostem a spolkům na předfinancování a posílení vlastních zdrojů na realizaci projektů přírodě blízkých opatření podpořených z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP).

Výzva č. 2/2024 FN nabídne bezúročných půjček zejména úspěšným žadatelům ve výzvách číslo 28, 46 a 47 v programovém období OPŽP 2021–2027. Peníze jsou určeny na předfinancování schválených projektů zaměřených na tvorbu nových a obnovu stávajících vodních a vegetačních prvků, péči o přírodní stanoviště a chráněná území, výstavbu a rekonstrukci malých vodních nádrží nebo omezení invazivních druhů.

Příjem žádostí poběží do 31. prosince 2024 prostřednictvím elektronického formuláře v systému IS IFN Bene-Fill a následně písemně nebo datovou zprávou, případně do vyčerpání alokace. ●

Holásecká jezera v Brně čeká revitalizace

Brněnští radní na svém jednání vzali na vědomí posouzení projektu **Revitalizace Holáseckých jezer** a doporučili zastupitelům jej schválit a souhlasit s přípravou žádosti o dotaci z Operačního programu Životní prostředí.

Revitalizace by podle harmonogramu mohla začít v létě 2025. Celá soustava jezer patří mezi přírodní památky a je jedinečným příkladem vzácného ekosystému, který je součástí města. Projekt se týká soustavy jezer, která se nachází v městské části Brno-Tuřany. Vodní plochy mají charakter biotopu slepého říčního ramene s hustými porosty na březích, což vytváří unikátní ekosystém pro řadu vzácných druhů jak rostlin, tak živočichů. „Holásecká jezera jsou důležitá nejenom z pohledu ochrany přírody, ale také jako rekreační oblast užívaná mimo jiné i pro rybolov. Toto využití zůstane zachováno i po revitalizaci. Konkrétně jezero Opleta bude připraveno pro trávení volného času, koupání a chytání ryb. V rámci těchto úprav nahradí dnešní betonové panely zelené břehy s vhodným přístupem do vody. Pro návštěvníky vybudujeme také naučnou stezku s informačními a interaktivními panely pro děti a samozřejmě venkovní mobilár,“ nastínil náměstek pro oblast životního prostředí Filip Chvátal.

Stěžejní částí projektu bude odbahnění devíti jezer odtěžením sedimentu z pontonu drapákem a odsátím jemných částí zeminy bagrovacími čerpadly. Zároveň se část vytěženého materiálu využije na úpravu příbřežních ploch. Pro obnovu mokřadních společenství se rozšíří pobřežní pásmo a v plánu je také vznik tůň. Proběhne zdravotní, bezpečnostní a redukční řez dřevin a prosvětlení břehů. Na nich se vysadí rákosiny a na vhodných místech se doplní dřeví-

ny. Východní břehy jezer se zpevní přírodě blízkými způsoby, například zápleťovými vrbovými plůtky a vrbovým pokryvem.

Nyní probíhá příprava aktualizace projektové dokumentace. Následně bude možné začít s úpravami biotopu. Revitalizace by měla trvat tři až čtyři roky v období od srpna 2025 (případně srpna 2026) do března 2029. „Dalším krokem je nyní podání žádosti o dotaci z výzvy Operačního programu Životní prostředí v rámci nástroje ITI. Město bude usilovat o dotaci ve výši 110 milionů korun. Celkové výdaje jsou vyčísleny na 276 milionů korun včetně DPH, tato částka však ještě projde úpravou v rámci aktualizace dokumentace, která zohledňuje ceny prací v roce 2020. Záleží také na výběrovém řízení na zhotovitele a nabídkách jednotlivých účastníků. Holásecká jezera jsou významnou přírodní památkou a bez revitalizace jim hrozí degradace, která by významně ovlivnila zdejší faunu i floru,“ uvedla primátorka města Brna Markéta Vaňková. ●

Nemojovský potok na Pelhřimovsku zase meandruje krajinou

Do přírodních meandrů vrátili vodohospodáři z Lesů České republiky kdysi uměle napřimené koryto Nemojovského potoka na Pelhřimovsku v Kraji Vysočina a v odvodňovacích kanálech vybudovali tůň.

Za bezmála milion korun se tak podařilo zlepšit vodní režim na 9 000 metrech čtverečních. Původní koryto, v minulosti zrušené a odstavené kvůli melioracím, které svedly vodu z lesa do hlubokých kanálů, bylo v porostu stále patrné. V době klimatické změny je ale třeba vodu v krajině zadržet a zvýšit tak její podzemní hladinu.

Vodohospodáři z Lesů ČR proto v kanálech vybudovali tůň a obnovili téměř půlkilometrové někdejší meandrující koryto

to. „V tůních se rozmnoží například čolci horští nebo skokani hnědí. V revitalizovaném území se zachovaly i rašeliničky. Těm se na podmáčených místech daří, takže počítáme s jejich rychlou regenerací,“ řekl Martin Kysela ze Správy toků pro povodí Vltavy z Lesů ČR.

Projekt „Revitalizace vodního režimu lesních půd – Křížovna“ spolufinancovala Evropská unie z Operačního programu Životní prostředí. Stavební náklady činily 981 312 Kč. ●

ECHO

Příbram bude rekonstruovat čistírnu odpadních vod

Příbram bude žádat o dotaci na první etapu rekonstrukce čistírny odpadních vod, chce získat 25 milionů korun z Národního programu Životní prostředí. Náklady na první etapu se odhadují na 150 milionů korun. „První etapa je nezbytná k ukončení uzávěry, kterou na čistírnu odpadních vod máme. Je to technický zásah – rekonstrukce zařízení, zkapacitnění, výměna technologií a příprava na další etapy rekonstrukce čistírny odpadních vod, ke kterým dojde v následujících letech,“ uvedl starosta Příbrami Jan Konvalinka. Město chce do dvou měsíců vypsat soutěž na zhotovitele. Cílem je, aby v prvním pololetí roku 2027 byla zrekonstruovaná čistírka v provozu.

Cementárna v Čížkovicích modernizuje

Společnost Holcim Česko podepsala na začátku září smlouvu na výstavbu nové linky na zpracování kalcinovaných jílu. Projekt zahrne nejen samotnou stavbu linky, ale také začlenění nových technologií. Ty mají snížit energetickou náročnost výroby a odbourat závislost na fosilních palivech. Výstavba linky bude oficiálně zahájena v lednu 2025. Bezmála třetinu nákladů, 330 milionů, pokryje dotace z Modernizačního fondu Ministerstva životního prostředí. „Tato investice je důležitým milníkem na naší cestě k dekarbonizaci. Holcim se stává průkopníkem v této oblasti a jsme první, kdo k takové změně přistoupí,“ zdůraznil Berthold Kren, ředitel Holcim pro střední Evropu.

Teplárna v Dětmovicích bude nízkoemisní

Moderní nízkoemisní teplárna za 2 miliardy korun se buduje v Dětmovicích v Moravskoslezském kraji. Nové energetické zařízení Skupiny ČEZ zajistí centrální dodávky tepla pro Bohumín a Orlovou. Biomasa a plynové zdroje nahradí současné černouhelné kotle. Teplárna sníží emise CO², síry, dusíku a tuhých znečišťujících látek o 94–98%. První objekty už vznikají a budou dokončeny letos. V následujících dvou letech vyrostou v Dětmovicích nové nízkoemisní zdroje: 8MWt biomasa kotelná, dvě 11MWt kogenerační jednotky a záložní a špičková plynová kotelná o výkonu 3× 9 MWt. První objekty se již nyní realizují. Projekt kogeneračních jednotek a biomasa kotelná bude podpořen dotacemi Modernizačního fondu z programu HEAT.

► Turnov udělal **fotovoltaické panely** na dvou městských budovách

Město Turnov investovalo do fotovoltaických elektráren, s financováním výrazně pomohla dotace od Státního fondu životního prostředí ČR.

Foto: FVE Turnov

Foto: FVE Turnov

Fotovoltaické panely na střeších budov jsou současným trendem. Ve spojení s rozvojem komunitní energetiky – tedy sdílením vyprodukované energie například napříč městskými organizacemi – může fotovoltaika posílit energetickou soběstačnost města. „Zájem města je nadále snižovat množství elektřiny nakoupené ze sítě, proto bude většina vyrobené elektřiny využita přímo v objektech, kde jsou elektrárny nainstalovány. Tzv. přetoky (tedy energie, kterou není možno bezprostředně spotřebovat v daném objektu) pak město využije v dalších odběrných místech, typicky v budovách v centru, na kterých z důvodů památkové ochrany není možné o solárních elektrárnách uvažovat. Těmto by měla pomoci tzv. komunitní energetika, která v současnosti konečně začíná nabývat reálné podoby,“ popisuje místostarosta pro životní prostředí a energetiku Jan Lochman.

Zároveň se jedná o jeden z kroků k lepší ochraně životního prostředí díky vyššímu využití vlastní vyrobené elektřiny. Fotovoltaika produkuje čistou energii bez přímých emisí CO₂ během provozu, snižuje spotřebu fosilních paliv nebo vody. Instalace na střeších navíc nevyžaduje žádný zábor další půdy.

V roce 2024 město Turnov investuje do instalace fotovoltaických panelů na budově Kulturního centra Střelnice a na střeše Polyfunkčního komunitního centra Fokusu Turnov. S financováním výrazně pomohla dotace od Státního fondu životního prostředí ČR z prostředků

Investice do fotovoltaických elektráren dosáhla zhruba 2,5 milionu korun, dotace z Modernizačního fondu činí něco přes 1,4 milionu korun.

Modernizačního fondu. Cílem podpořeného projektu je snížení emisí skleníkových plynů, snížení spotřeby primární neobnovitelné energie a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím systému fotovoltaické elektrárny s použitím referenčních panelů.

Investice do fotovoltaických elektráren dosáhla zhruba 2,5 milionu korun, dotace z Modernizačního fondu činí něco přes

1,4 milionu korun. Město má plány na další fotovoltaiku. „Fotovoltaické elektrárny město postupně plánuje umístit i na další vhodné budovy. Před jejich instalací je však nutné vždy pečlivě prověřit technický stav objektů a především jejich střech. Vzhledem k očekávané životnosti solárních panelů více než 25 let musí být jistota, že i střecha pod nimi po tuto dobu nebude vyžadovat žádné zásahy,“ uvedl místostarosta Turnova Jan Lochman. ●

► EduBoxy pomáhají při výuce, třeba o elektromobilitě

Přenášet inovace do odborného vzdělávání. Takový cíl si klade Moravskoslezská technologická Akademie (MTA). Peníze na projekt získala z Operačního programu Spravedlivá transformace.

Jak mají střední školy v Moravskoslezském kraji udržet krok s rychle se rozvíjejícím průmyslem? Řešením je podpora odborného vzdělávání a systémový přístup k inovacím ve vzdělávání. A právě o to se snaží Moravskoslezská technologická akademie.

„V Moravskoslezském kraji probíhá transformace ekonomiky a je třeba tomu čelit i na straně budoucích zaměstnanců, podnikatelů a podobně, kteří budou tvořit budoucnost. Je zřejmé, že množství inovací v soukromém sektoru má velmi dynamické tempo a je potřeba středním školám pomoci s přípravou nových absolventů,“ říká předseda představenstva MTA Jan Meca.

Ukázkovým příkladem může být elektromobilita. Přestože se v Moravskoslezském kraji vyrábějí elektromobily, vzdělávání na středních odborných školách

za vývojem v tomto oboru zaostává. To se snaží vyřešit právě MTA.

„Dodnes v české vzdělávací soustavě neexistuje obor, který by se té změně věnoval na úrovni středních škol. Zásadní problém je v tom, jaké je know-how na straně škol a naopak na straně firem. Realita v elektromobilitě je taková, že firmy neskutečným způsobem utekly školám, které nestihly na tu změnu reagovat. Je objektivní skutečností, že ani v Moravskoslezském kraji není žádný obor, který by změnu přicházející s elektromobilitou komplexně řešil,“ popisuje jeden z příkladů předseda představenstva MTA.

Akademie proto vyvíjí moderní vzdělávací pomůcky pro učitele různých odborných předmětů. Vytváří širokou digitální knihovnu vzdělávacích modulů (EduBoxů), díky kterým zvyšuje využívání moderních technologií ve výuce. Žáci středních

škol se tak mohou seznámit s nejnovějšími inovacemi v daném oboru. MTA zároveň zajišťuje vzdělávání učitelů.

Vzdělávací EduBoxy vznikají proto, aby pokryly mezeru mezi tím, co odborné školy vyučují, a tím, co firmy od absolventů technických oborů reálně očekávají. Tyto online vzdělávací moduly, poskytované školám a učitelům zdarma, obsahují materiály pro moderní výuku se současnými tématy.

Zabývají se třeba automatizací, robotikou, pneumatikou, future mobility, 3D tiskem a dalšími obory. Díky EduBoxům mají učitelé na středních školách v rukou nástroj pro výuku odborného předmětu s interaktivními vizualizacemi, prezentacemi, didaktickými pomůckami a úkoly k ověření znalostí žáků. Moduly jsou vytvářeny odborníky z praxe na aktuální témata. Každé téma je rozděleno podle úrovně znalostí předmětu (od začátečníků po pokročilé).

„EduBox je zjednodušeně řečeno počítačová hra, kterou společně hrají učitelé a žáci. A společně se u toho učí,“ přibližuje Jan Meca. ●

► Brno využije kaly z čistírny pro výrobu energie

Ve Brně budou rekonstruovat kalovou linku ČOV Brno-Modřice, která slouží pro zhruba 435 tisíc obyvatel Brna a okolí.

Výstupem mechanických, biologických a chemických procesů je vyčištěná voda, která se vrací do přírody, odkud jsme si ji půjčili. Jedná se ročně cca o 35 milionů krychlových metrů vyčištěné vody, která odtéká zpět do řeky Svatky. Dalším výstupem čištění jsou různé druhy odpadů a tím zásadním je tzv. čistírenský kal. Plánovaná rekonstrukce linky kalového hospodářství vyřeší technické, provozní a kapacitní nedostatky tohoto zařízení, které je za hranici své životnosti.

„Zároveň nám rekonstrukce umožní lepší využití energetického potenciálu tzv. kalového plynu pro výrobu tepelné a elektrické energie. Ekologickým přínosem ČOV je nejen nejen samotné čištění odpadní vody, ale i výroba energie a díky sušení kalu také snížení množství transportovaného kalu až o 60% hmotnosti. Takto usušený kal bude materiálově a energeticky využit při výrobě cementu, a to zcela bezodpovědně,“ vysvětlil generální ředitel společnosti Jakub Kožnárek.

„V Modřicích běží významná strategická investice, která bude po dokončení sloužit nejen městu Brno, ale i obyvatelům dalších měst a obcí. Zatímco rozsáhlá modernizace čistírny z počátku tisíciletí připravila hlavně technologie, které čistí odpadní vodu tak, aby se mohla v odpovídající kvalitě vrátit do řeky Svatky a bezpečně

Foto: archiv SFŽP ČR

technologie potřebné pro odvodnění čistírenských kalů, čímž se navýší kapacita stávajícího zařízení o 8 000 tun neodvodněných kalů. Celý proces čištění by měl být postupně energeticky soběstačný, což z hlediska ochrany životního prostředí považují za velmi důležité a potřebné,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík.

„Koncept rozvoje ČOV Brno-Modřice potvrdila průběžně rostoucí zátěž kalové linky a současně doporučila i možná opatření včetně zvýšení efektivity energetického hospodářství. Symbolickým poklepáním základního kamene jsme završili úspěšnou fázi přípravy a představujeme počínající realizaci této zásadní stavby,“ doplnil I. náměstek primátorky René Černý.

V areálu ČOV budou nově vybudovány stavby a technologie související s celým procesem zahuštění kalu, jeho anaerobní stabilizaci, odvodněním a sušením. Projekt počítá také s využitím kalového plynu pro výrobu elektrické energie a tepla. Ke zlepšení celkové energetické bilance bude rovněž v maximální možné míře využito rekuperace. Celý návrh kalového hospodářství splňuje podmínky přísné české i evropské legislativy v oblasti životního prostředí.

Celkové náklady projektu jsou 3,5 miliardy korun. Financování projektu je zajištěno dlouhodobými bankovními úvěry. Tyto zdroje doplňuje dotace ze SFŽP ČR a vlastní zdroje společnosti.

V současnosti se jedná o největší projekt v Česku, který je zaměřen na zpracování kalů z komunálních čistíren odpadních vod. Výstavba nových objektů kalového hospodářství začala koncem června 2024 a potrvá do února 2027, a to na volných plochách areálu čistírny. Realizace probíhá za plného provozu ČOV. ●

Celý proces čištění by měl být postupně energeticky soběstačný, což z hlediska ochrany životního prostředí považují za velmi důležité a potřebné...

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
9 086 600 Kč

Výše grantu z Norských fondů
6 951 249 Kč

Výše dotace SFŽP ČR
1 226 691 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

JAK OBNOVOVAT LESY PO KŮROVCOVÉ KALAMITĚ

Obnova lesních porostů na velkoplošných holinách je náročným úkolem. Pilotního projektu na toto téma se zhostil Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti ve spolupráci s Lesním družstvem obcí Příbyslav. V rámci projektu se snažili o alternativní postupy obnovy, při nichž kombinovali využití přírodních procesů a postupů umělé obnovy lesa. **Takový přístup zajistil účinnou obnovu kalamitních holin a zároveň se stal nástrojem pro zvyšování biodiverzity nově zakládáných lesních porostů. V neposlední řadě je příkladem dobré praxe pro vlastníky lesů postižených kůrovcovou kalamitou.**

Popudem ke vzniku projektu s oficiálním názvem „Realizace inovativních postupů obnovy lesa na kalamitních holinách s ohledem na podporu biodiverzity a zvyšování funkčnosti lesních ekosystémů“ byla v roce 2021 výzva RAGO pro předkládání žádostí o podporu na realizaci inovativních a vědecko-výzkumných projektů a přenosů příkladů dobré praxe pro zlepšování stavu ekosystémů a posilování biodiverzity v rámci programu „Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu“, financovaná z Norských fondů 2014–2021 a administrovaná SFŽP ČR. „Tématem navrženého projektu jsme se snažili reagovat na aktuální situaci v lesnictví, které se potýká s následky bezprecedentní kůrovcové kalamity, která mezi lety 2003 a 2020 zasáhla téměř celé území Česka,“ říká koordinátorka projektu Monika Vejpušková z Útvaru ekologie lesa

Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM). „Mnoho především malých vlastníků lesa však nemá dostatek informací ani odborných znalostí a řeší otázku, jak na to. Proto jsme se rozhodli připravit projekt, který by vlastníkům lesa poskytl na tuto otázku praktickou odpověď,“ přibližuje.

Nápad na projekt vznikl společně na útvaru Ekologie lesa a Pěstování lesa

Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, který byl i hlavním řešitelem projektu, přičemž ke spolupráci byli přizváni pracovníci Lesního družstva obcí Příbyslav (LDO Příbyslav), jejichž lesní majetek byl v letech 2018–2020 postižen kůrovcovou kalamitou.

„Při přípravě projektu jsme vycházeli z výsledků předchozích výzkumných projektů zaměřených na pro-

I když v posledních dvou letech kůrovcová kalamita odeznívá, s jejími následky se budeme potýkat ještě mnoho let. Vypěstovat na holinách nový les představuje náročný úkol pro současnou i budoucí generaci lesníků.

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

OKAMŽITÉ ZMĚNY PRO PARTNERA PROJEKTU

Okamžitou změnu projekt přinesl partnerovi projektu LDO Příbyslav, kde v dřevinné skladbě 84,4% zastoupením do té doby zcela dominoval smrk, který se vyskytoval ve stejnověkových nesmíšených porostech. Zastoupení dalších dřevin, jako je borovice, buk a olše, bylo nízké a pohybovalo se kolem 4%. Ostatní druhy dřevin se vyskytovaly pouze sporadicky. Projekt výrazně rozšířil druhové spektrum používaných dřevin, a to i o druhy, které zatím nebyly při obnově využívány, jako je například břiza bělokorá, topol osika, třešeň ptačí či jilm horský. „Založení nových porostů jsme navíc naplánovali tak, aby výsledný les byl pestrou mozaikou tvořenou malými skupinami různých druhů dřevin,“ vysvětluje Monika Vejpušková. V rámci projektu bylo na LDO obnoveno celkem 39,4 ha ploch. Financování následné péče a výchovy založených porostů bude probíhat již z prostředků LDO Příbyslav. VÚLHM bude v následujících letech s LDO dále spolupracovat a formou konzultací usměrňovat péči o nově založené porosty. „Některé plochy chceme trvale využívat jako demonstrační objekty a prezentovat je v rámci odborných seminářů a workshopů pro odbornou veřejnost.“

blematiku obnovy lesa na velkoplošných holinách a na podporu biodiverzity,“ říká Monika Vejpušková. Vypsání výzva byla podle jejích slov ideální příležitostí, jak v praxi realizovat obnovu lesa na kalamitních holinách novými postupy, které vycházely z výsledků výzkumných projektů řešených VÚLHM v předchozích letech. Dá se říci, že tak vznikl vzor pro vlastníky lesů zasažených kůrovcovou kalamitou, který ukazuje různé alternativní možnosti, jak postupovat při založení nové generace lesa na holině a jak jednoduchými opatřeními, mezi něž patří například zachování habitatových stromů či ponechání mrtvého dřeva, zvýšit biodiverzitu na dané lokalitě.

Příklady dobré praxe

Projekt trval dva roky, od dubna 2022 do dubna 2024, a jeho hlavními výstupy jsou tři realizované příklady dobré praxe, které ukazují, jak postupovat při obnově lesa na kalamitních holinách tak, aby zde v budoucnosti vznikly pestré a odolné lesy. „První příklad ukazuje postup obnovy lesa ve více fázích, kdy jsou na holinu nejprve vysázeny nebo se mohou i přirozeně rozšířit rychle rostoucí takzvané pionýrské dřeviny jako břiza a osika a s odstupem 5–10 let jsou pod kryt tohoto přípravného porostu vysázeny stínomilné dřeviny, buky a jedle, kterým se nedaří na volných otevřených plochách. Druhým příkladem dobré praxe je pěstební postup s využitím kombinace umělého zalesnění a přirozené obnovy, což v tomto případě znamená samovolně vyklíčené semenačky lesních dřevin, což nám umožňuje založit nový porost

Foto: archiv SFŽP ČR

Důležité je, aby nově vysazené lesy byly druhově pestré a různorodé věkem i strukturou.

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

jako pestrá směs dřevin. Třetí příklad demonstruje založení nových mladých porostů na malých ploškách, takzvaných kotlíčcích, v okolních dospělých smrkových porostech. Tímto postupem můžeme předcházet vzniku rozsáhlých holin v budoucnosti, pokud by došlo k rozpadu dospělého smrkového porostu ať již v důsledku napadení podkorním hmyzem, nebo větrné kalamity," popisuje Monika Vejpusťková.

Projekt ukazuje alternativní cesty a nastiňuje následnou péči o nové lesy

Dalšími výstupy projektu jsou podrobné mapy, které zachycují stav holin před zalesněním a mapují také výskyt mateřských stromů coby zdroje semen pro budoucí les a habitatových stromů, což bývají zpravidla staré stromy, poskytující útočiště širokému spektru druhů živočichů a hub, v okolí holin. „Dále jsme připravili odborné zprávy z vegetačního průzkumu, průzkumu drobných půdních živočichů, ornitologického průzkumu a průzkumu výskytu hub,“ vypočítává dále Monika Vejpusťková.

Nedílnou součástí projektu byla i aktivní propagace projektu se zaměřením na odbornou i laickou veřejnost. „Projekt jsme se snažili mezi odbornou veřejností propagovat v rámci

dvou realizovaných workshopů a článkem v odborném lesnickém časopise Zprávy lesnického výzkumu,“ říká. Na laickou veřejnost cílily přednášky v rámci Noci vědců či veletrhu Novo Expo a dále články v regionálním periodiku Novinky Žďársko. „Děti a mládež jsme se snažili oslovit v rámci akce pro školy, kde se děti zábavnou formou mohly přímo v lese dozvědět, jak vzniká a roste nový les a kdo v něm žije,“ doplňuje.

Avšak konečnými příjemci projektu jsou vlastníci a správci lesa zasažení kůrovcovou kalamitou. Těm projekt prostřednictvím realizovaných příkladů dobré praxe ukázal možné alternativní cesty, jak založit pestré lesy a jak pomocí jednoduchých a levných opatření v podobě ponechání mrtvého dře-

va a zachování habitatových stromů zvýšit biologickou rozmanitost, která nejen zvyšuje přírodní hodnotu území, ale je klíčem k budoucí stabilitě a odolnosti lesů, a tedy i klíčem k ekonomicky udržitelnému obhospodařování lesů.

Vyvstává otázka, jak o takové porosty pečovat v letech následujících po výsadbě. „Je to nyní velmi aktuální téma,“ potvrzuje Monika Vejpusťková. Náročná je zejména péče o porosty, kde se kombinují pionýrské dřeviny s pomalu rostoucími světlomilnými i stín snázejícími dřevinami. Mnoho vlastníků a správců lesa to pokládá za palčivý problém vzhledem k chybějícím zkušenostem s takovými typy porostů a také vzhledem k nedo-

Foto: archiv SFŽP ČR

MEZI ÚČINNÁ OPATŘENÍ zvyšující biologickou rozmanitost lesních porostů patří pestrá skladba dřevin, ponechané mrtvé dřevo i staré stromy, které významně přispívají k zachování a ochraně přírodní hodnoty lesa.

statku pracovníků, kteří by výchovné zásahy v mladých porostech prováděli. „Proto chceme v následujících letech s LDO Příbryslav dále spolupracovat a formou konzultací usměrňovat péči o nově založené porosty,“ říká Monika Vejpusťková.

„A samozřejmě bychom uvítali další výzvu typu RAGO, kde bychom mohli uplatnit obdobný návrh na projekt, který by umožnil realizovat příklady dobré praxe zaměřené na následnou výchovu porostů na kalamitních holinách,“ uzavírá prozatím příběh průkopnického projektu na obnovu lesa na holinách. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

VELKÝ PŘÍNOS PRO BUDOUCÍ PROJEKTY

Zásadní přínos projektu spočívá v realizaci příkladů dobré praxe, které vlastníkům a správcům lesa dávají praktický návod, jak postupovat při obnově lesa na kalamitních holinách, aby vznikl nový pestrý les odolný vůči klimatickým změnám i hmyzím škůdcům.

Projekt také ukázal, jak je možné pomocí jednoduchých opatření, jako jsou ponechání části mrtvého dřeva v lese a zachování habitatových stromů, které nijak neomezuje hospodaření v lesích, zvýšit biologickou rozmanitost lokality. „Při prezentaci výsledků projektu odborné veřejnosti vidíme jako obrovskou výhodu, že je možné přímo na praktických ukázkách v terénu demonstrovat doporučené postupy obnovy a diskutovat je,“ říká Monika Vejpusťková.

Tím, že bylo možno přímo uplatnit poznatky z výzkumných projektů řešených pracovníky VÚLHM v předchozích letech, projekt významně napomohl přenosu výsledků výzkumu do praxe. „U realizovaných výsledků projektu očekáváme dlouhodobou udržitelnost, a to jednak ze strany LDO Příbryslav, kde je zájem o založené porosty náležitě pečovat a nové poznatky o alternativních metodách obnovy lesa uplatňovat i na dalších plochách v rámci svého majetku, jednak ze strany odborné veřejnosti, kde jsme v rámci závěrečného semináře zaznamenali velký zájem nejen o nové postupy obnovy porostů, ale také o informace, respektive návod, jak o takové porosty dále pečovat.“

Velkou výzvu nyní představuje následná péče o tyto druhově pestré porosty. Problematice správné výchovy založených porostů se výzkumníci z VÚLHM budou dále věnovat na projektových plochách partnera projektu, LDO Příbryslav.

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
16	Rekultivace starých skládek Vztahuje se k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech	18. 11. 2024	300 000 000 Kč
52	Protipovodňová opatření Přírodě blízká a protipovodňová opatření i projekty pro retenci srážkové vody. Pro vybrané ITI aglomerace	31. 3. 2025	427 000 000 Kč
53	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	33 000 000 Kč
54	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Brněnské a Mladoboleslavské aglomerace	31. 3. 2025	173 000 000 Kč
55	Svoz a zpracování odpadu ITI projekty svozu a zpracování odpadu Hradecko-pardubické, Mladoboleslavské, Ústecko-chomutovské a Plzeňské aglomerace	31. 3. 2025	632 000 000 Kč
56	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Karlovarské, Liberecko-jablonecké, Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	237 000 000 Kč
57	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Pražské metropolitní oblasti (bez hl. m. Prahy) a Českobudějovické aglom.	31. 3. 2025	236 000 000 Kč
58	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Výstavba a rekonstrukce OZE pro veřejné budovy. V rámci ITI Ostravské, Jihlavské, Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	214 000 000 Kč
63	Energetické úspory – gastro, prádelny a technologie ve veřejných budovách a infrastruktuře Pro Ústecký, Karlovarský, Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj	3. 3. 2025	300 000 000 Kč
64	Energetické úspory – gastro, prádelny a technologie ve veřejných budovách a infrastruktuře Pro Středočeský, Plzeňský, Jihočeský, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina	3. 3. 2025	300 000 000 Kč
65	Environmentální centra se zaměřením na změnu klimatu Komplexní projekty modernizace vzdělávacích environmentálních center	31. 1. 2025	300 000 000 Kč
66	Ochrana půdy Zavádění půdoochranných technologií	20. 11. 2024	260 000 000 Kč
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2025	150 000 000 Kč
69	Výstavba a modernizace zařízení pro materiálové využití odpadů Výzva je zacílena na materiálové koncovky	29. 11. 2024	300 000 000 Kč
70	Podpora povodňové operativy Povodňové operativy, zvyšování povědomí obyvatel o povodňovém riziku a zvyšování resilience citlivých objektů před povodněmi	30. 4. 2025	60 000 000 Kč
71	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	15. 11. 2024	100 000 000 Kč
75	Preventivní opatření proti povodním a suchu Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby	31. 10. 2024	100 000 000 Kč
76	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 1. 2025	20 000 000 Kč
77	Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (méně rozvinuté regiony) Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
78	Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (přechodové regiony) Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS	30. 6. 2025	200 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
6	Zpracování studií a plánů Studie systémů sídelní zeleně, územní studie krajiny, plán územního systému ekologické stability	31. 10. 2024	50 000 000 Kč
7	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech	7. 11. 2024	500 000 000 Kč
8	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny	7. 11. 2024	200 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
68	Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování RE-USE centra, kompostéry, výstavba a modernizace sběrných dvorů, doplnění a zefektivnění systému odděleného sběru/svozu	20. 11. 2024	400 000 000 Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	29. 1. 2025	500 000 000 Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	20. 11. 2024	270 000 000 Kč
74	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro přechodové regiony	20. 11. 2024	270 000 000 Kč

PRODLOUŽILI JSME PŘÍJEM ŽÁDOSTÍ PRO PODPORU VELKÝCH FOTOVOLTAIK

Příjem žádostí ve výzvě **RES+ č. 2/2024** na podporu výstavby fotovoltaických elektráren s výkonem nad 1 MWp s dodávkou do distribuční sítě a přenosové soustavy **se prodlužuje do 31. října 2024.**

Výzva podporující výstavbu velkých FVE převážně pro dodávky do sítě s možností akumulace vyrobené elektřiny je soutěžní. Důvodem prodloužení příjmu žádostí je zajištění efektivní soutěže předložených záměrů. Kritériem je nákladová efektivnost projektu a též jeho technická úroveň, při hodnocení se zohledňuje použítá akumulace i typ a lokalita instalace.

Ve výzvě RES+ č. 2/2024 jsou na podporu výstavby velkých fotovoltaických elektráren alokovány čtyři miliardy korun. Stávající nebo budoucí držitelé licence pro výrobu elektřiny mohou předkládat své žádosti o podporu ve výši až 30 % celkových způsobilých výdajů do 31. října 2024. ●

ŽADATELÉ ZASAŽENÍ POVODNÍ MOHOU ODLOŽIT SPLÁTKY PŮJČEK

Státní fond životního prostředí ČR vychází vstříc všem žadatelům a příjemcům dotací dotčeným povodněmi a na žádost prodlouží termíny na dokončení a doložení dotačních projektů spolufinancovaných z dotačních titulů ve správě Fondu. Žadatelé v zasažených obcích si budou moci také odložit splátky půjček ze zdrojů Fondu.

Pokud žadatelé z postižené oblasti potřebují více času na doplnění podané žádosti nebo na doložení podkladů ke svému projektu, mohou kontaktovat přímo svého projektového manažera na Fondu nebo zaslat žádost o prodloužení na e-mail epodatelna@sfpz.cz. Každý případ bude posouzen individuálně a s přihlédnutím ke konkrétní situaci žadatele.

O prodloužení termínů mohou požádat obce a všechny právnické i fyzické osoby, které čerpají investice z Operačního programu Životní prostředí, Národního programu Životní prostředí, Národního plánu obnovy, Operačního programu Spravedlivá transformace a Modernizačního fondu. Domácnosti v zaplavených oblastech si budou moci adekvátně

prodloužit termín pro realizaci svých projektů v programech a podprogramech Nové zelené úsporám.

Navíc Fond umožní samosprávám odložit nebo restrukturalizovat aktuálně probíhající splátky půjček ze zdrojů Státního fondu životního prostředí ČR. V tom případě žadatel zašle žádost o odklad na Odbor financování projektů SFŽP ČR, kde mu bude připraven dodatek ke smlouvě s úpravou splátkového kalendáře půjčky.

Cílem tohoto opatření je pomoci lidem v zatopených oblastech, aby se mohli zaměřit na zajištění základních podmínek pro život v zasažených oblastech. ●

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
1/2022	Zelená stuha Obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ – zeleň, obnova a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů...	1. 4. 2025	21 000 000 Kč
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	31. 12. 2025	400 000 000 Kč
2/2024	Pakt starostů a primátorů pro klima a energii Příjemce podpory musí být již před podáním žádosti registrován v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů	28. 2. 2025	15 000 000 Kč
3/2024	Emise ze stacionárních zdrojů Technologie ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek	5. 5. 2025	30 000 000 Kč
4/2024	Ekologická likvidace autovraků Poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2024	6. 1. 2025 – 31. 3. 2025	50 000 000 Kč
5/2024	Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma	31. 12. 2026	95 000 000 Kč
NPO 8/2024	Energetické úspory veřejných budov Energeticky úsporné renovace veřejných budov, primárně s využitím obnovitelných zdrojů	31. 10. 2024	1 000 000 000 Kč
9/2024	Likvidace černých skládek Odstranění nezákonně soustředěného odpadu na nepovolené „černé skládky“	31. 12. 2024	50 000 000 Kč
10/2024	Programy zlepšování kvality ovzduší Podpora personálních kapacit na podporu realizaci Akčního plánu	28. 2. 2025	20 000 000 Kč
11/2024	Pilíře EVVO Ekologické výukové programy pro děti a mládež	31. 10. 2024	70 000 000 Kč
12/2024	EVVO Audiovizuální díla Tvorba audiovizuálního díla, které zvýší informovanost o problematice sucha, obnovy přírody, odpadového hospodářství a dalších oborů	15. 10. 2024	15 000 000 Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
ENERGov č. 1/2023	Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře na území hl. m. Prahy Snížení energetické náročnosti veřejných budov a obnovitelné zdroje pro veřejné budovy	31. 12. 2024	2 000 000 000 Kč
ENERGov č. 2/2023	Energ. účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře památkově chráněných budov Snížení energetické náročnosti veřejných budov a obnovitelné zdroje pro veřejné budovy	31. 10. 2024	4 000 000 000 Kč
RES+ 1/2024	Fotovoltaické elektrárny 10 kW – 5 MW s vlastní spotřebou Výstavba fotovoltaických elektráren do 5 MW na již existujícím odběrném místě k výrobě zelené energie pro vlastní spotřebu	31. 12. 2024	3 000 000 000 Kč
RES+ 2/2024	Fotovoltaické elektrárny s výkonem nad 1 MWp Výstavba fotovoltaických elektráren s výkonem nad 1 MWp, akumulace vyrobené elektřiny a elektrolyzéry na výrobu vodíku	31. 10. 2024	4 000 000 000 Kč
RES+ 3/2024	Fotovoltaické elektrárny na veřejných budovách Instalace fotovoltaických elektráren na veřejných budovách a další infrastruktury ve vlastnictví obce do 3 000 obyvatel	31. 12. 2024	1 000 000 000 Kč
RES+ 4/2024	Fotovoltaické elektrárny na budovách a další infrastruktury Instalace fotovoltaických elektráren na budovách a další infrastruktury – sdružené projekty	31. 12. 2024	1 000 000 000 Kč
ENERG ETS 1/2024	Modernizace zdrojů, technologií a zařízení v průmyslu v EU ETS Modernizace zdrojů energie a výrobních a zpracovatelských technologií v průmyslu	15. 11. 2024	15 000 000 000 Kč
PUBGRID 1/2024	Modernizace veřejného osvětlení Obnova a modernizace soustav veřejného osvětlení v obcích na území národních parků	28. 2. 2025	230 000 000 Kč

Operační program Spravedlivá transformace

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
ULK / 12	Inovativní projekty oběhového hospodářství Druhé kolo výzvy. Projekty třídění, dotřídování, úpravy, materiálové přeměny, chemické recyklace ostatních a nebezpečných odpadů moderními způsoby	31. 10. 2024	940 000 000 Kč
MSK / 13		31. 10. 2024	300 000 000 Kč
KVK / 19		31. 12. 2024	50 000 000 Kč
ULK / 20	Řemeslné inkubátory Podpora vzniku řemeslných dílen	31. 12. 2024	200 000 000 Kč
MSK / 21		31. 12. 2024	200 000 000 Kč
KVK / 22		31. 12. 2024	40 000 000 Kč
ULK / 23	Obnova území – koncepce a příprava Pro žádosti na individuální projekty s cílem obnovy území	31. 12. 2024	60 000 000 Kč
MSK / 24		31. 12. 2024	100 000 000 Kč
KVK / 25		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 26	Obnova území – příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	30. 6. 2025	90 000 000 Kč
MSK / 27		30. 6. 2025	225 000 000 Kč
KVK / 28		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 29	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 6. 2025	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 6. 2025	275 000 000 Kč
KVK / 31		31. 12. 2024	60 000 000 Kč
ULK / 32	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	31. 12. 2024	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry Národní rozvojové banky na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	1 800 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	30. 6. 2025	500 000 000 Kč
KVK / 39		31. 12. 2024	400 000 000 Kč
ULK / 40	Obnova území – veřejné služby, kultura, sport, rekreace Podpora veřejných služeb, kultury, sportu a rekreace	31. 12. 2024	330 000 000 Kč
MSK / 41		31. 12. 2024	600 000 000 Kč
ULK / 56	Kreativní vouchery pro veřejný sektor Pro subjekty působící v kulturních a kreativních odvětvích	30. 10. 2024	30 000 000 Kč
KVK / 57		30. 10. 2024	30 000 000 Kč
ULK / 58	Posílení sociální stability v Ústeckém kraji Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
KVK / 59		30. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 60	Kulturní a kreativní centra Rekonstrukce či rozšíření kreativního centra, nákup vybavení	28. 2. 2025	250 000 000 Kč
KVK / 62		31. 12. 2025	25 000 000 Kč
ULK / 63	Zájmové vzdělávání a osvěta Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možností adaptace regionu	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
MSK / 64		31. 12. 2025	25 000 000 Kč

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍŤ

STÁTNIHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM NIC NEUNIKNE!

X – denně nejnovější výzvy, novinky, akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Říčmanice: Vodovod

V obci nechali dobudovat vodovodní síť a na veřejný vodovod napojili sedmdesát nových obyvatel. S dostavbou vodovodní sítě úzce souvisí vybudování souvisejících objektů, čerpací stanice a vodojemu, který zajistí dosud chybějící a potřebnou akumulaci pitné vody.

Celkové způsobilé výdaje
24 156 527 Kč
Příspěvek EU
15 399 785 Kč

Název projektu: Říčmanice – vodovod, doplnění
Kraj: Jihomoravský
Okres: Brno-venkov
Příjemce podpory: Vodovody a kanalizace Bílovice
Ukončení projektu: 24. 5. 2022

Foto: archiv SFŽP ČR

Příkazy: Nové biocentrum

Biocentrum je umístěno ve volné krajině, jižně od zastavěného území na obecním pozemku. Vzniklo biocentrum o ploše 29 381 m², tůň s plošným rozměrem 1 640 m² se vsakovacími mokřady a nově vysazenou vegetací, která je pro oblast přirozená. Slouží k posílení biodiverzity a přirozené stability krajiny.

Celkové způsobilé výdaje
3 846 772 Kč
Příspěvek EU
3 846 772 Kč

Název projektu: Biocentrum Příkazy
Kraj: Olomoucký
Okres: Olomouc
Příjemce podpory: obec Příkazy
Ukončení projektu: 31. 3. 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Bedřichovice: Výsadba stromů

V obci vysadili šestačtyřicet listnatých stromů, které přispějí ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Celkové způsobilé výdaje
120 253 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
120 253 Kč

Název projektu: Výsadba stromů Bedřichovice
Kraj: Ústecký kraj
Okres: Louny
Příjemce podpory: obec Hříškov
Ukončení projektu: listopad 2022

Foto: archiv SFŽP ČR

Mělčany: Hydrogeologický vrt

V obci nechali napojit stávající hydrogeologický vrt do vodovodní soustavy obce, což posílí zásobování obce pitnou vodou.

Celkové způsobilé výdaje
4 837 700 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
3 000 000 Kč

Název projektu: Připojení zkušebního vrtu HMO 1 do vodojemu skupinového vodovodu
Kraj: Jihomoravský
Okres: Brno-venkov
Příjemce podpory: obec Mělčany
Ukončení projektu: listopad 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

OPERAČNÍ PROGRAM SPRÁVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Odry: Specializované učebny

Střední škola pořídila nové vybavení do tří specializovaných učeben, které slouží pro výuku hudby budoucím učitelkám mateřských škol. Škola nakoupila hudební nástroje, keybory, mixážní pult a další vybavení.

Celkové způsobilé výdaje
1 605 000 Kč
Příspěvek EU
1 364 250 Kč

Název projektu: Zkvalitnění vzdělávání budoucích učitelk MŠ
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Nový Jičín
Příjemce podpory: Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svatě Anežky České
Ukončení projektu: prosinec 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

Velké Heraltice: Internet pro školu

Škola zajistila vnitřní konektivitu. Nechala vybudovat novou centrální serverovnu, dva nové podružné rozvaděče, bezdrátové wifi pokrytí a zabezpečení budované infrastruktury školy pomocí firewallu.

Celkové způsobilé výdaje
2 349 660 Kč
Příspěvek EU
1 997 211 Kč

Název projektu: Konektivita v Základní škole a mateřské škole Velké Heraltice
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Opava
Příjemce podpory: obec Velké Heraltice
Ukončení projektu: prosinec 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

MODERNIZAČNÍ FOND

Turnov: Fotovoltaika

Turnov investuje do čisté energie. Na střechy dvou městských budov nainstaloval fotovoltaické elektrárny. Většina vyrobené elektřiny se využívá přímo v objektech, přetoky pak město využije v dalších odběrných místech, typicky v budovách v centru.

Celkové způsobilé výdaje
2 542 197 Kč
Dotace z Modernizačního fondu
1 407 665 Kč

Název projektu: Fotovoltaické elektrárny Turnov
Kraj: Liberecký
Okres: Semily
Příjemce podpory: město Turnov
Předpokládané ukončení projektu: říjen 2024

Foto: Město Turnov

Frýdek-Místek: Ekologizace teplárny

Společnost Veolia vyměnila či upravila kotle v teplárně ve Frýdku-Místku tak, aby místo uhlí spalovaly biomasu. Teplárna tak má čistší zdroj energie. Teplo pro domácnosti a další odběratele se vyrábí z biomasy, která se stala hlavním palivem, a zemního plynu.

Celkové způsobilé výdaje
1 104 913 000 Kč
Dotace z Modernizačního fondu
555 835 800 Kč

Název projektu: Dekarbonizace Teplárny Frýdek-Místek
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Frýdek-Místek
Příjemce podpory: Veolia Energie ČR, a. s.
Ukončení projektu: červen 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

JSOU ELEKTROKOLA POŽEHNÁNÍM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ?

Foto: Shutterstock/Mariano Serdynska

Elektrokola zažívají skutečný rozkvět. Kdekdo, kdo by na cyklistiku ani nepomyslel, dnes vsedne na bicykl opatřený elektrickým pohonem a vydává se na výlet nebo také na všednodenní cestu do práce. **Městům se tak s každým elektrocyklistou ulevuje od zatěžujícího a znečišťujícího automobilového provozu. Jak moc čistší je ve všech důsledcích provoz takového „éčka“?**

Je nepopiratelným faktem, že většina z nás žije život, ve kterém se poměrně často potřebuje nebo prostě chce někam dopravovat. V kontextu klimatických změn a devastujících dopadů lidského bytí na prostředí, ve kterém žijeme, se nejjeden z nás zamýšlí, jak unavené a dobité planetě co nejvíce ulevit, aniž bychom se museli vzdát svého pohodlí a civilizačních vymožeností. Doprava je jedním z největších globálních znečišťovatelů, a tak je přirozené, že k hledání čistších a zelenějších způsobů transportu obracíme velkou pozornost. Elektromobily včetně elektrokol se zdají být slibným řešením, neboť produkují méně emisí než konvenční dopravní prostředky. Jako všechno to pochopitelně má i svá úskalí.

Okamžitá úleva

Tím, že vyměníme automobil za kolo, okamžitě a přímo přispějeme ke snížení znečiš-

tění ovzduší a uhlíkových emisí. Když porovnáme elektrokolo s klasickým automobilem, je rozdíl v produkci emisí opravdu obrovský. Automobily poháněné motory s vnitřním spalováním potřebují na jeden ujetý kilometr mnohem více energie než jejich elektrické protějšky. Elektrokola oproti tomu produkují zhruba o 90% méně uhlíkových emisí než

konvenční automobily, a to právě proto, že jim chybí spalovací motor a výfuk, ze kterého by vypouštěly znečišťující plyny. Přesto mají svou ekostopu, kromě jiného také proto, že jejich nabíjení je závislé na elektřině a ta ve většině případů stále ještě pochází z neobnovitelných zdrojů. To má ale velkou šanci se postupně měnit.

Doprava je jedním z klíčových hráčů v produkci uhlíkových emisí: má na svědomí zhruba čtvrtinu objemu světových skleníkových plynů. Toto odvětví, v němž dominují benzínové a naftové automobily, kromě toho neblaze ovlivňuje kvalitu ovzduší a veřejné zdraví.

Nemálo práce bylo odvedeno v oblasti recyklace kontroverzních lithium-iontových baterií elektrokol: je budována potřebná recyklační infrastruktura a spotřebitelé jsou začleňováni do celkového recyklačního cyklu. Stále více se také recykluje materiál z použitých baterií namísto užívání materiálu nově vytěženého.

Používání elektrokol z environmentálních důvodů má velký smysl na místech, která stojí mimo trasy veřejné dopravy, například na venkově a na městských předměstích. Co se týče nulové ekostopy, klasický bicykl vyhrává na celé čáře, ale elektrokolo přichází ke slovu všude tam, kde bychom kvůli vzdálenosti a náročnosti terénu raději než na normální kolo sedli za volant automobilu. Své výhody ale mají i ve městech, kde se jejich používáním můžeme vyhnout několikerému úmornému přestupování nebo můžeme jízdu na elektrokole zkombinovat s jakýmkoli prostředkem městské hromadné dopravy, který umožňuje jeho převážení. Vše je samozřejmě potřeba pečlivě zvážit: hromadná doprava je mnohem efektivnější, co se týče úspory místa, než když ji každý vymění za vlastní elektrokolo.

Ekostopa elektrokol je zatím nemalá Ekostopa elektrokol začíná - stejně jako ekostopa všech produktů, které před svým

úvedením na trh projedou nějakým druhem výroby - na výrobní lince. Vyrobit kolo s elektrickým pohonem samo o sobě spotřebovává velké množství energie a dalších zdrojů. Výroba sestává ze dvou hlavních částí: sestavení mechanických součástí a na energii náročná intenzivní výroba elektronických komponentů. Ve výsledku není neblahý dopad takového elektrokol na životní prostředí vůbec zanedbatelný, i když pořád ještě není takový, jako když se vyrábí konvenční automobil. Výrobci se takto nemalou ekostopu svých produktů snaží snižovat efektivnějším využíváním obnovitelných zdrojů energie, zlepšováním recyklačních technologií a systémů, hlavně co se týče baterií.

A právě baterie jsou nejčastěji zmiňovanými Achillovy paty elektrických kol. V oblasti každodenního používání kol s motorem je prostě ještě co zlepšovat. Výroba takových baterií je ve velké míře závislá na lithium-iontových technologiích, což obnáší využití lithia, kobaltu, niklu a dalších vzácných kovů. Samotné dobývání těchto kovů je obrovsky energeticky náročné a pro životní prostředí představuje nesmírnou zátěž v podobě kontaminované půdy i vody spolu se značnou ekologickou degradací krajiny a produkcí velkého množství emisí skleníkových plynů. Aby se tedy elektrická kola v budoucnu stala skutečně čistou komoditou s provozem šetrným vůči životnímu prostředí, je potřeba zaměřit pozornost na přísnější ekologická kritéria na jejich výrobu, citlivější těžební technologie a alternativní materiály, ale také důslednou kontrolu recyklace a likvidace problematických baterií.

Další kontroverzí, která se k elektrickým kolům váže, je jejich krátká životnost. Po třech až pěti letech přicházejí poruchy baterií, motorů i elektronických displejů. To je objektivně příliš brzy a změny se odvíjejí poměrně pomalu. Obavy, že čím více elektrokol budeme vyrábět, tím více elektronického odpadu budeme hromadit, jsou zatím opodstatněné a nehrají celému fenoménu příliš do karet. Elektrokola tak nesporně představují správný krok na cestě k čistšímu životnímu prostředí i menšímu zatížení městské dopravy, jen po ní musíme i nadále postupovat neobloženě, uváženě a přitom dostatečně efektivně. ●

ECHO

Vrchlabí zvelebují místa pro odpad

Město Vrchlabí se podařilo v rámci Národního programu Životní prostředí získat dotační podporu projektu revitalizace devíti vytýpaných míst pro tříděný odpad, kde dojde k instalaci aretačních prvků zajišťujících stabilitu kontejnerů a pevných zástěn. „Snažíme se postupně kultivovat hnízda na tříděný komunální odpad, což je poměrně finančně náročné. Abychom snížili náklady města, postupujeme po etapách a nyní i s pomocí dotace,“ doplnil Alfred Plašil, místostarosta Vrchlabí. Starosta Jan Sobotka uzavřel: „O odpadech se bavíme velice často. Řešíme celkovou koncepci, jak se na téma odpadů dívat. Tříděný odpad je třeba nékam dávat. Proto je ve městě kolem devadesáti odkladních míst tak, aby je lidé neměli daleko.“

Školní dílny v Pelhřimově se otevírají po dvouleté přestavbě

Po dvouleté rekonstrukci se do areálu střední průmyslové školy a učiliště vrátili žáci, kteří se budou sami podílet na nastavení části technického zařízení, ale i na samotném vybavení. V části areálu - rohové budově A - se podařilo snížit spotřebu energie o více než polovinu. „A to díky výměně oken, samozřejmě zateplení, rekonstrukci topné soustavy, osvětlení v učebnách a instalaci větrání s rekuperací odpadního tepla,“ popsal úspěšná opatření náměstkyň hejtmana Kraje Vysočina pro regionální rozvoj Hana Hajnová s tím, že kraji se na tento projekt podařilo získat dotaci ve výši 3,7 milionu korun z Národního plánu obnovy.

Škola má moderní skleníky

Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse v Děčíně má od nového školního roku k užívání nové moderní skleníky. Slouží budou pro výuku zahradnických oborů. V rámci revitalizace území se musel odstranit původní objekt a místo něj se postavila nová víceúčelová stavba. Dále se musel vybudovat navazující uzavřený průjezdný objekt sloužící k propojení nového objektu s původními skleníky a k manipulaci a distribuci rostlinného materiálu. Postavila se účelová komunikace a další účelové stavby pro zahradnictví. Vybudovala se nadzemní nádrž se studnou pro závlivkovou vodu, žumpa, kontejnerovna, fóliovníky či stínoviště. Stavební práce vyšly na 62 milionů korun a z toho 50 milionů pokryla dotace z Operačního programu Spravedlivá transformace.

► Povedl se skupině Massive Attack uspořádat nejzelenější koncert na světě?

Foto: Shutterstock/Christian Bertrand

Roku 2019, když byla britská hudební skupina Massive Attack v polovině turné po západním pobřeží Spojených států, přišla na zpěváka Roberta Del Naju krize. Stalo se tak kvůli četným letům z jednoho místa na druhé. **Představil si, jak obrovskou ekostopu má celé to masivní přesunování kapely a jejího vybavení, a zeptal se sám sebe: Můžu si tohle ještě vůbec nějak obhájit?**

Nedlouho poté se kapela rozhodla, že bude spolupracovat s klimatickými odborníky a společně s nimi se pokusí vyvinout příkladný model toho, jak uspořádat hudební akci, která by měla co nejmenší negativní dopad na životní prostředí.

Na konci srpna letošního roku pak Massive Attack uspořádali celodenní hudební festival pro 35 000 návštěvníků v anglickém Bristolu, svém rodném městě. Účelem festivalu bylo, kromě hudebních zážitků, ukázat světu opatření, po kterých při jeho pořádání ve spolupráci s britskou organizací Tyndall Center for Climate Change Research a neziskovou organizací

A Greener Future, zabývajícími se snižováním produkce emisí hudebního průmyslu, sáhli.

Konec prázdným gestům

Některé hudební skupiny, jako například Coldplay, cílily svá vystoupení na to, aby upozornily na klimatické dopady hudebního průmyslu, ale často opomíjely hlavní zdroje škodlivých emisí – dopravu návštěvníků na akci a její zásobování elektrinou. Svým bristolským koncertem chtěli Massive Attack ukázat, že je možné vypořádat se s úplně všemi pro životní prostředí zátěžovými aspekty takové show.

Několik dnů před festivalem Robert Del Naja v jednom z rozhovorů uvedl, že dosavadní snahy hudebního průmyslu snížit znečišťující emise nenaplnily cíl dohody Spojených národů o tom, že nepřekročíme zvýšení globální teploty o více než 1,5 °C. „Když se tato dohoda tím, co děláte, nedá splnit, pak je to zcela irelevantní,“ prohlásil. „Je to jen gesto, jen myšlenka. Ale vlastně pro to vůbec nic neděláte.“

Robert Del Naja osobně provedl novinaře všemi festivalovými scénami i zákulisím, aby jim ukázal kovové skříně naplněné bateriemi nabitými větrnou a sluneční energií, které zajišťovaly dodávku elektriny,

stejně tak jako dodávky s elektrickými motory, které převážely zařízení mezi jednotlivými pódií. „Veškerý catering je striktně veganský,“ upozorňoval při tom.

Prohlídka se nevyhnula ani toaletám, celým řadám kompostovacích toalet. Po skončení festivalu odevzdala kapela část biologického odpadu společnosti, která se zabývá získáváním fosforu z moči.

Kde je zakopán pes

Inovativní změny přímo na místě konání festivalu mohou dozajista znamenat velký rozdíl v environmentálních dopadech akce. Většina znečištění, které je na hudební festivaly navázáno, ale vzniká úplně jinde. Již v roce 2007 uveřejnila jiná brit-

ská hudební skupina, Radiohead, studii poukazující na to, že více než 80 % emisí vyprodukovaných jejich tehdejší turné má na svědomí způsob, jakým se jeho návštěvníci na koncerty dopravují.

Příště to bude ještě lepší

Tyndal Center for Climate Change Research uveřejnil během podzimu výstupy, ke kterým analýzou této kulturní události došli, a Massive Attack všechna funkční a účinná opatření začlenil i do pořádání svých budoucích koncertů.

Elektrina pro celé konání festivalu byla získávána z obnovitelných zdrojů – větru a slunečního záření.

Účastníci festivalu pak byli nabádáni, aby na kulturní událost vyrazili pěšky, na kole nebo veřejnou dopravou.

Massive Attack se pokusili, a to nejednou cestou, své fanoušky navést k využití některých z trvale udržitelných možností dopravy, když se vypravují na jejich koncert. Jednou takovou možností byl třeba přednostní nákup vstupenek pro obyvatele Bristolu, neboť u nich bylo nejpravděpodobnější, že na koncert půjdou pěšky. S místní vlakovou společností domluvili větší množství vlakových spojů v den konání akce a také najali flotilu elektrobuses, které účastníky přivážely z centra města a odvážely je zpět.

Robert Del Naja přiznává, že největší strach měl z toho, aby si vystačili s bateriemi. „Kdybychom se v polovině produkce ocitli

Přítom ale stojí nohama na zemi. Je jim jasné, že na takových místech naší planety, jako je třeba právě západní pobřeží Spojených států, jehož obyvatelé své automobily prostě milují, nebude stačit jen apel ze strany hudebníků. „Tady už musí přijít zákonodárci a zapracovat na celkové změně vnímání veřejné dopravy i na samotném jejím fungování. Pak teprve bude možné se ve větší míře vyhnout automobilům i letadlům,“ uvědomuje si Robert Del Naja.

Ani jejich bristolskému koncertu se nevyhnuly všelijaké emisní neduhy. Někteří fanoušci přicestovali zdaleka – letadly ze Spojených států anebo vlaky z různých zemí Evropy. V několika stáncích s veganským občerstvením se vařilo na plynu namísto na elektřině z obnovitelných zdrojů.

„Je nám jasné, že všechno nebylo úplně bezchybné,“ zhodnotil nakonec festival Robert Del Naja, „ale právě díky tomu víme, jak to příště udělat ještě lépe.“ ●

Snáží se i další hudebníci

Nesmírné množství emisí produkovaných v souvislosti s jejich tvorbou si uvědomují i další umělci a pokoušejí se s tím více či méně úspěšně popasovat. Například produkční tým zpěvačky Billie Eilish předem zaslal návštěvníkům koncertu e-mail, ve kterém je informuje o veškerých možnostech, jak se na akci dostat veřejnou dopravou, a nedávno, u příležitosti koncertu k vydání nového alba v Los Angeles, spolupracoval se společností provozující losangeleské metro, která kvůli akci vypravila soupravy navíc. Stinnou stránkou této snahy bylo, že než se vydali metrem, většina fanoušků k němu musela dojet automobilem, velmi pravděpodobně konvenčním.

Přítom právě potřeba změny v dopravě fanoušků na koncerty roste a je stále palčivější. Někteří neváhají absolvovat neuvěřitelné vzdálenosti, aby své idoly mohli spatřit na pódiu. Nemálo Američanů vycestovalo do Evropy na koncerty Beyoncé, Taylor Swift a Adele poté, co se jim nepodařilo sehnat lístky na koncerty na jejich kontinentu. „Hudební průmysl bude muset najít nějaké řešení, jak tento trend ošetřit,“ říká k tomu Christopher Jones, výzkumník z Tyndall Center for Climate Change Research, „jinak budou emise dále přibývat a přibývat.“

ECHO

Vykvetly desítky tisíc kriticky ohrožených hořečků nahořklých

Na slatině louce v národní přírodní památce Kopicčácký rybník, která je součástí obory Kněžičky, roste nejvyšší počet kriticky ohroženého hořečku nahořklého v České republice. „Ve druhém zářijovém týdnu jsme tu napočítali 41 688 rostlin. Výsledek nás ohromil, protože je to o 16 tisíc víc než v doposud rekordním roce 2022. Hořečkům tu prospívá pravidelné sečení a volná pastva spárkaté zvěře chované v oboře, která udržuje travní porost rozvolněný. Hořeček nahořklý má dvouletý životní cyklus, a počty rostlin proto mohou meziročně výrazně kolísat, zejména v závislosti na vývoji počasí a provedeném managementu,“ říká koordinátorka záchranného programu Helena Neuwirthová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Uherské Hradiště má podzemní kontejnery

Čtyři stanoviště podzemních kontejnerů, které postavilo ve svém centru město Uherské Hradiště, už jsou v provozu. Kontejnery jsou umístěny na Palackého náměstí, v Obchodní a Otakarově ulici a na Zelném trhu. Za vybudování stanovišť podzemních kontejnerů zaplatilo město takřka 4,4 milionu korun, jejich pořízení bylo spolufinancováno z prostředků Operačního programu Životní prostředí. Na každém ze stanovišť najdou lidé tři podzemní kontejnery na tříděný odpad, ukládat do nich mohou papír, plast a sklo.

U Hluboké vznikly tůně

Nové kaskády tůní vybuřovali vodohospodáři z Lesů České republiky ve Staré oboře nedaleko Hluboké nad Vltavou. Na ploše 2 600 m² vznikly čtyři vodní plochy rozdílného charakteru zajišťující akumulaci vody v krajině. Díky tomu zde dojde k rozvoji biodiverzity, bude zlepšena vodní bilance v dobách sucha a vodní prvek také posílí ekologickou stabilitu dané lokality a širšího okolí. Stará obora se nachází na levém břehu řeky Vltavy severně od Hluboké nad Vltavou. Historicky se jedná o unikátní lesní komplex tvořený jehličnatými a listnatými porosty, alejemi starých dubů, loukami, políčky a vodními plochami. Chová se zde zvěř dančí, mufloní a černá. Projekt byl spolufinancován Operačního programu Životního prostředí.

Byli jsme

FOR ARCH

Mezinárodní stavební veletrh FOR ARCH letos slavil již 35 let své existence a představil to nejlepší napříč stavebními obory. Nabídl inspiraci a cenné tipy pro stavbu, rekonstrukci a energetické úspory v domácnostech či poradil, jak optimalizovat náklady. Nechyběl doprovodný program pro odborníky i širokou veřejnost a možnost konzultací. Stejně tak nechyběl ani stánek SFŽP ČR, kde jste se dozvěděli vše, co vás zajímalo o dotacích nejen na energetické úspory.

KONFERENCE

ASEKOL Předcházení vzniku odpadů 2024

10. 10. 2024 / Praha, T-Mobile Magenta Experience Center

Účastníci se mohou těšit na kvalitní a inspirativní program reflektující nejaktuálnější dění v oblasti prevence a opětovného využití odpadů. Akce se můžete zúčastnit prezenční i online formou. Mimo novinek na poli legislativy se budeme letos věnovat čtyřem základním oblastem. Velice aktuální je povinný sběr textilu a obuvi ve městech a obcích, který začíná platit od 1. ledna 2025. Jak se připravit, kdo zaplatí náklady, v jaké fázi jsou přípravy systému rozšířené odpovědnosti výrobce nebo jak zlepšit úroveň recyklace? Na tyto a další otázky odpoví dopolední panelová diskuse. Na ni naváže blok věnovaný potravinovým odpadům a budou představeny aktuální projekty a nejzajímavější aktivity na tomto poli. Po obědě účastníky čeká další ožehavá panelová diskuse, a to na téma zavedení zálohového systému vybraných nápojových obalů, které vzbuzuje značné kontroverze. Celou akci uzavře blok věnovaný elektronickému odpadu a digitalizaci odpadového hospodářství.

Pozvánky

SEMINÁŘE

Úspory energií v podnicích

9. 10. 2024 / České Budějovice, Krajský úřad

Specialisté Státního fondu životního prostředí ČR představí možnosti financování z Modernizačního fondu, zejména podporu výstavby fotovoltaických elektráren z programu RES+. Seminář „Úspory energií v podnicích“ pořádá Agentura pro podnikání a inovace ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Státním fondem životního prostředí ČR a Národní rozvojovou bankou. Pomůže vám zorientovat se v aktuálních dotačních výzvách zaměřených na energeticky úsporná opatření ve firmách, a to z Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK), Modernizačního fondu, a také v produktech Národní rozvojové banky. Využijte jedinečné příležitosti osobně se setkat s odborníky na danou problematiku. Prostor bude věnován i pro vaše dotazy a individuální konzultace. Účast na semináři je zdarma po předchozí registraci.

Ochrana hospodářských zvířat před útoky vlka

10. 10. 2024 / budova AOPK, Správa CHKO Žďárské vrchy, Zruč nad Sázavou

AOPK ČR, Regionální pracoviště Vysočina, vás zve na odborný seminář s exkurzí na téma ochrany hospodářských zvířat před útoky vlka a možnosti financování preventivních opatření. Seminář je určen farmářům a dalším chovatelům hospodářských zvířat, kteří mají zájem dozvědět se o možnostech preventivních opatření na ochranu svých stád před útokem vlka a o možnostech jejich financování z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027. Seminář je zdarma, občerstvení je zajištěno. Organizátoři prosí o registraci účasti na e-mailu: bohumila.jermilova@nature.cz, a to do 8. října 2024. Kapacita sálu je omezena.

Škola, která chrání klima

9. 10. 2024 / Praha, Akademie veřejného investování, Pařížská 4

11. 11. 2024 / Jihlava, sál KÚ Kraje Vysočina, Žižkova 1882/57

22. 11. 2024 / Olomouc, sál KÚ Olomouckého kraje, Jeremenkova 1191

Seminář je zdarma a je určen primárně školám – pedagogům, zřizovatelům škol, popř. všem se zájmem o dekarbonizaci škol a klimatické vzdělávání. Součástí semináře bude představení nové publikace „Škola, která chrání klima“ a workshop pro učitele a učitelky, kteří si vyzkoušejí konkrétní aktivity vhodné do výuky. Ředitelé a zřizovatelé škol se zase seznámí s praktickou stránkou, jaká opatření lze na škole realizovat a na co lze žádat o podporu z dotačních programů. Organizátoři prosí o potvrzení vaší účasti prostřednictvím registračního formuláře nejpozději do pěti dnů před konáním školení ve vybraném městě. Registrovaným účastníkům budou včas před akcí zaslány podrobnosti ohledně místa konání akce a dalších organizačních záležitostí. Účastníci získají „potvrzení o účasti“ v rozsahu 8 pedagogických hodin. Více na webu www.chaloupky.cz/dekarbonizace-skol. Akce probíhá za podpory Ministerstva životního prostředí a je spolufinancována z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027.

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU